Leto LXXV., št. 126 Spedizione in abbonamento postale. Poštnina plačana v gotovini. Ljubljana, petek 4. junija 1943-XXI Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Neuspeh angleške mornarice pri Pantelleriji

En sovražni rušilec hudo poškodovan, 14 sovražnih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 2. junija naslednje 1103. vojno poročilo:

Neka sovražna pomorska skupina je začela včeraj popoldne bombardirati Pantellerijo; takojšen odgovor našega topništva je prisilil sovražne edinice, da so morale prekiniti bombardiranje. Težko je bil poškodovan en sovražni rušilec.

Večkratni letalski napadi na otok so naredili težko škodo na poslopjih.

Sovražna letala so metala bombe na okolico Napoli su Paola ter na kraje v Siciliji in Sardiniji; lažja škoda in nekaj žrtev.

Naši lovci so sestrelili v boju nad Sardinijo 3 letala. Nadaljnjih 9 letal je bilo zadetih od protiletalskega topništva in so treščila v morje: 3 pred Pantellerijo, 3 ob obali Olbie (Sassari), 3 pa blizu Marsale.

*

Doslej naštete žrtve med civilnim prebivalstvom, prizadete v danes objavljenem vojnem poročilu, so takole porazdeljene: 5 mrtvih in 28 ranjenih v Portici (Napoli), 3 mrtvi in 5 ranjenih v Paoli, Ba[illegible] (Palermo) in Marsali.

★

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 3. junija naslednje 1104. vojno poročilo:

Sovražnik je obnovil letalsko in pomorsko bombardiranje Pantellerije. Topništvo na otoku je sestrelilo eno letalo. Razen včeraj navedenih sta bili uničeni še dve nadaljnji letali pri Porto Torres in Sant Antioco, kateri so sestrelile protiletalske baterije na Sardiniji.

Žrtve v Livornu

Livorno, 3. jun. s. Po odkopavanju ruševin in po smrti nekaterih hudo ranjenih znašajo žrtve letalskega napada na Livorno dne 18. maja 249 mrtvih in okrog 600 ranjenih.

Duce predsedoval seji odbora za avtarkijo

Rim, 2. jun. s. Dne 1. junija ob 17 se je sestal pod Ducejevim predsedstvom v Beneški palači medministrski odbor za avtarkijo, da bi proučil vloge za avtorizacijo novih važnih industrijskih naprav. Navzoči so bili: minister tajnik Stranke, ministri za korporacije, za poljedelstvo in gozdove, za komunikacije, za zamenjave in valute, za vojno proizvodnjo in Italijansko Afriko, za javna dela, podtajnik za finance, guverner Banke d'Italia, predstavnik načelnika generalnega glavnega stana, tajnik za vrhovno obrambno komisijo, predsednik narodnega sveta za raziskave, tajnik medministrskega odbora za koordinacijo oskrbe, razdelitev in cene. Prisostvovali so nadalje generalni ravnatelj za industrijo, generalni ravnatelj za rudnike in metalurgiko, generalni ravnatelj korporacijskega inspektorata, dr. Andrea Pellegrini, inž. Carlo Miliaccio iz korporacijskega ministrstva in brodovni kapitan Giuseppe Dellipanni iz vrhovne komisije za obrambo.

Na sestanku so proučili 33 prošenj, od katerih je bilo 23 sprejetih, 7 zavrnjenih, ker so se nanašale na pobude, ki jih ni smatrati za nujno potrebne, 3 prošnje pa so bile odložene, ker jim ni bilo priposovati nujnosti za izvršitev ustrezajočih naprav. Prošnje so se nanašale na pobude, ki so se tikale sledečih panog: siderurgije in metalurgije, ladjedelnic, mehanične industrije, gradbene, kemične, tekstilne, živilske in raznih drugih industrij. O vsaki prošnji je poročal korporacijski minister ter so se oglasili ostali člani odbora, glede prošenj, ki so se dotikale njihovih področij, pa so bili zaslišani podpredsedniki korporacij za vrtnarstvo, cvetličarstvo in sadjarstvo, za les, za tekstilne proizvode, za siderurgijo in metalurgijo, za mehaniko, za kemično industrijo, za stavbarstvo, za steklarstvo in keramiko, za pomorstvo in zračno plovbo, kakor tudi predsedniki fašistične zveze industrijcev ter industrijskih delavcev.

Pij XII. o sedanjem položaju

V govoru, s katerim se je zahvalil za čestitke kardinalov k rojstnemu dnevu, se je papež toplo zavzel za spoštovanje človečanskih zakonov v letalski vojni

Vatikansko mesto, 2. jun. s. Nj. Sv. Pij XII. je sprejel davi v zasebni knjižnici svetj kolegij kardinalov, ki mu je za njegov rojstni dan izrazil svoja voščila in mu izrekel svojo sinovsko vdanost. Čustva 19 navzočih kardinalov je tolmačil kardinal-dekan, ki je naslovil na sv. očeta voščilno poslanico. Sv. oče se je zahvalil za voščila in je spregovoril o sedanjem položaju.

Potem ko je omenil, da otežujejo nadarjevanje oboroženega spora mrzlično oboroževanje in zmerom hujša oblika vojevanja čedalje bolj nadnaravno in pomirjevalno poslanstvo Cerkve, je papež dejal, da se njegove misli in njegova čustva obračajo k manjšim narodom, ki so po svojem zemljepisnem in geopolitičnem položaju v sedanji brezbrižnosti za moralna in mednarodno-pravna načela izpostavljeni nevarnosti, da jih zavlečejo v spore velikih sil ter da postanejo na lastni zemlji v prizorišču uničevalnih borb priče neizrekljivih grozot tudi med neborci in pokola cveta svoje mladine in svojih izobraženih slojev. Ne morete pričakovati, je dodal papež, da bi tukaj podrobno razložili vse, kar smo poskusili storiti, da bi ublažili njihovo trpljenje, izboljšali njih moralne in pravne pogoje, zaščitili njihove religiozne pravice in jim pomagali v njihovi stiski ter potrebah. Vsako našo besedo, ki smo jo v ta namen naslovili na kompetentna oblastva, in vsak naš javni namig smo morali resno pretehtati in izmeriti v interesu trpečih samih, da bi njihov položaj, ne da bi mi sami to hoteli, ne postal še težji in neznosnejši.

Tukaj je sv. oče spregovoril o Poljski, ki je s svojimi učenjaki in misleci prispevala svoj delež k duhovni imovini Evrope in sveta. Prosimo, je nadaljeval papež, nebeško Kraljico, da bi bila temu ljudstvu, ki je bilo tako težko preizkušeno, in tudi drugim, ki so morali z njim izpiti grenki kelih te vojne, pridržana bodočnost, ki bo ustrezala zakonitosti njihovih teženj in veličini njihovih žrtev v Evropi, ki bo obnovljena na krščanskih temeljih, ter v zvezi držav, ki bodo proste napak in bolečin preteklosti.

Nič manj mučno in obžalovanja vredno ni, je nadaljeval sv. oče, da so v tej vojni moralne sodbe o nekaterih dejanjih, ki niso v skladu s pravom in zakoni človeštva, odvisne od iskanja, kdo je na tej ali oni strani kriv teh dejanj, in to ne oziraje se na to, ali so te sodbe v skladu z zakoni, ki jih je izdal Večni sodnik. Po drugi strani vzpodbujata čedalje hujša uporaba vojne tehnike in postopno uveljavljenje borbenih pripomočkov, ki ne razlikujejo med tako imenovanimi vojaškimi in nevojaškimi objekti, sama po sebi nevarnost žalostne in neizogibne tekme med akcijo in represalijo v škodo ne samo poedinih ljudstev, temveč tudi v škodo občestva vseh narodov. Mi, ki smo že od vsega početka storili vse, kar smo mogli, da bi pripravili vojujoče se narode do spoštovana človečanskih zakonov v letalski vojni, se čutimo dolžne, dvigniti v korist vseh še enkrat naš glas, da bi se ti zakoni upoštevali.

Papež je zaključil z željo, da bi se ustvaril nov svet, v katerem bi vsi narodi, ozdravljeni od ran nasilja, v medsebojnem bratstvu in soglasju korakali na poti dobrote. V to svrho naj bi se molitve vseh dvigale k Najvišjemu. S temi željami je papež podelil apostolski blagoslov vsem navzočim, kakor tudi vsem, ki so v duhu združeni z njimi, in vsej množici vernikov.

Iz „Odredbenega lista“

Junaško padli fašisti — Delegacija PNF pri črnogorski vladi — Imenovanje novih hierarhov

Rim, 2. jun. s. Odredbeni list PNF objavlja:

Fašisti Arturo Carmomola, tajnik fašija v Toricellu Poligna (Chieti), Ezio Leini, član Direktorija fašija v Rivi (Trento), Pietro Cremo, sekcijski načelnik fašija v Torinu, Nenzio Zolli, načelnik oddelka fašija v Aricciju (Rim), Pietro Passerini, predvojaški instruktor fašija v Pieve di Cento (Bologna) — so v borbi junaško padli.

Duce je odredil v službo Revolucije, in sicer v činu zveznega tajnika na Krfu, fašista Antonija Melega, rojenega 1907, vpisanega v PNF od 29. X. 1932, topniškega poročnika, prostovoljca in bojevnika v Italijanski Vzhodni Afriki, Španiji in v tej vojni, odlikovanega s kolajno za vojaške zasluge, bivšega Zveznega tajnika v Derni, v nadomestilo za tovariša Nicola Bonaglija, ki iz nepredvidenih družinskih razlogov ni mogel dospeti na svoje mesto.

Ustanovila se je delegacija PNF pri črnogorski vladi. Duce je odredil v službo Revolucije kot vodjo te delegacije fašista Luigija Alzona, vpisanega v PNF od 6. II. 1921, skvadrista, legionarja Pohoda na Rim, prostovoljca in bojevnika v Španiji ter v sedanji vojni, ranjenega v bitki, odlikovanega s srebrno in bronasto kolajno za vojaške zasluge, bivšega Zveznega tajnika v Pistoii.

Tajnik Stranke je imenoval za podvodjo SM GILa pri generalnem poveljstvu fašista Ruggera Melona, rojenega v Umagu (Pola) leta 1907, vpisanega v PNF od dne 1. III. 1922, skvadrista, legionarja Pohoda na Rim, stotnika alpincev, seniorja Milice, bojevnika v sedanji vojni, odlikovanega s srebrno kolajno za vojaške zasluge, bivšega predsednika OND v štirih pokrajinah in zveznega podpoveljnika GILa v Tarantu, Forliju in Triesteju, v nadomestilo za fašista Eugenija Canopa; fašista Agostina Savareseja za regenta GUFa v Catanii v nadomestilo za Maria Condorellija, pozvanega pod orožje; fašista Diodata Lannija za regenta GUFa v Littoriza v nadomestilo za Francesta Vidanza, pozvanega pod orožje; fašista Luigija Vernija za regenta GUFa v Ravenni v nadomestilo za Angela Terruzzija, pozvanega pod orožje.

Zaradi ustanovitve Zveze borbenih fašijev v Albaniji sta ukinjena čina inspektorja PNF za Albanijo in Zveznega inspektorja PNF v Albaniji.

Dne 10. junija bodo po činu najvišje vojaške oblasti vseh pokrajin Kraljevine izvršile svečano podelitev častnih znakov novim pohabljencem s ceremonijami, ki jih bosta narodni zvezi vojakov in vojnih pohabljencev organizirali v sporazumu z zveznimi tajništvi v domih pohabljencev ali v drugih primernih sedežih.

Dr. Luigi Contu,

državni podtajnik v ministrstvu za korporacije

Rim, 2. jun. s. Duce je odredil, da preide komisariat za izseljeništvo in kolonizacijo dokončno pod odvisnost korporacijskega ministrstva. Tovariš Giuseppe Lombrassa, ki je bil pozvan v drugo funkcijo, je prenehal biti državni tajnik in komisar za izseljeništvo in kolonizacijo. Z drugim odlokom je bil narodni svetnik Luigi Contu imenovan za državnega korporacijskega tajnika.

*

Dr. Luigi Contu, novi državni podtajnik v korporacijskem ministrstvu, se je rodil 26. marca 1901 v Arbataxu di Tortoli v pokrajini Nuoro. Vpisan je od 23. marca 1919 v PNF, skvadrist, legionar pohoda na Rim; dovršil je pravne študije in je pričel svoje sindikalno delovanje 1921 kot podtajnik v Narodnem delovnem uradu. Nato je bil od oktobra 1922 do junija 1923 podtajnik Pokrajinske zveze fašističnih korporacij v Rimu, od 1926 do 1930 generalni inspektor javnih nameščencev. Od novembra 1930 deluje v Fašistični zvezi industrijskih delavcev, kjer je izvrševal važne funkcije. Bil je tajnik Narodne fašistične zveze za delavce kemične industrije, svetnik kemične korporacije in narodni svetnik v zbornici fašijev in korporacij. Je pehotni stotnik in se je udeležil operacij na ruski fronti v sklopu CSIR in ARMIR.

PRAVICA ITALIJE DO AFRIKE

Govora ministra Teruzzija in maršala De Bona na otvoritveni skupščini Središča za sredozemska vprašanja

Rim, 2. junija s. V navzočnosti podtajnika Stranke Tarabinija v zastopstvu ministra Scorze, nadalje ministrov de Marsica, Acerba, Bigginija, Cinija, Polverellija, Bonomija in Favagrosse ter državnih podtajnikov Rossija, Putzolujo, Soriceja, Riccardija, Pouigera, Rispolija, Galletija, Fabrizija, Spadafore, Peverellija, Scarfiottija, Arcidiacona in Rinaldija, zastopnikov predsednikov senata in zbornice, guvernerja Rima, šefa glavnega stana milice generala Galbiatija, predstavnikov predsednika Kr. akademije in predsednikov računskega dvora in državnega sveta je bila davi v ministrstvu za Italijansko Afriko otvoritvena seja italijanskega središča za sredozemske študije. Zbralo se je veliko število senatorjev, nacionalnih svetnikov, vseučiliških profesorjev, dijakov, generalnih direktorjev in veliko funkcionarjev ministrstva za zunanje zadeve, ministrstva za narodno vzgojo in ljudsko kulturo, kakor tudi oficirjev, generalov iz vojaških ministrstev, voditeljev znanstvenih in kulturnih ustanov, guvernerjev kolonij, generalnih direktorjev in funkcionarjev iz Italijanske Afrike, da bi se udeležili slovesnosti, ki je v resnem okviru začela uradno delovanje novega zavoda.

Govor ministra Teruzzija

Po pozdravu Duceju se je minister Terruzzi, ko je ustoličil svet, katerega predsedstvo je Duce poveril maršalu de Bonu, zahvalil visokim osebnostim, ki so navzlic svojim uradnim poslom hoteli prisostvovati zboru in je nato izvajal:

»Tovariši! Hotel sem dati slovesno obljubo ustoličenju predsedstva Italijanskega središča za sredozemske študije, ki je nastalo po volji Duceja in ki je postavljeno pod pokroviteljstvo tega ministrstva, kajti cilji, ki jih novi zavod zasleduje, zaslužijo vso našo posebno pozornost in predstavljajo za nas, ki smo naravni poroki sleherne pravice Italije v Afriki, duhovni in politični temelj našega afriškega dela in naše afriške ideje. Italijansko središče za sredozemska vprašanja je pod predsedstvom moža, ki je mnogo prispeval k stvari našega razširjenja preko morja kot vojak in kot voditelj narodov, kvadrumvira Emilija de Bona, ob čigar strani so najsvetejša imena naše kulture. Središče stremi za čedalje bolj trdnim formiranjem sredozemske zavesti v Italijanih, zavesti, ki je nujno potrebna sleherni naši volji po neodvisnosti in razširjenju. Nujno potrebna, tovariši, tudi sleherni naši trajni in dokončni prekomorski posesti, kajti nič ni trajnega v volji ljudi, kar ne bi bilo vkoreninjeno v njihovi zavesti in kar ne bi postalo bistvo njihove pravice. Italija nujno potrebuje afriško zemljo, kjer naj bi se razširjala in delovala, proizvajala in tako poskrbela za potrebe onega demografskega presežka, ki je njen ponos in srečna zahteva njene rase.

Sveta pravica Italije do afriške zemlje

Našemu narodu zares primanjkuje potrebni življenjski prostor in zato mu ga moramo preskrbeti. Italija čuti to potrebo in celo trpi zaradi nje. Trpi zaradi nje kakor zaradi biološkega pomanjkanja, kakor tisti, ki trpi lakoto ali žejo. Brez kolonij, brez zadostnega ozemlja za svojo proizvodnjo in svoje razširjenje bi bila Italija pohabljena. Že najmanj pred tremi desetletji smo spoznali vrednost, ki jo ima kolonialna posest, odkar je toliko prezirana Tripolitanija postala naša in odkar so se mnogi Italijani, ki so videli naprej, »sami izselili« na »črno zemljo«, kjer pripeka tropsko sonce in kjer divjajo peščeni viharji »gibli«. Toda še bolj kot tedaj, smo to občutili od leta 1922. nadalje, odkar je vodstvo naše kolonialne politike prevzela umnost in modrost Benita Mussolinija«.

Minister je nato opozoril na kolonizacijsko delo v Libiji in Cirenaiki in nato v deželah imperija ter nadaljeval:

»Potreba po razširjenju in potolažena želja po naši prekomorski posesti se nista mogli bolj prepričevalno in z bolj zanesljivim dokazom izkazati aktivni in živi v srcu Italijanov. Gre za dve čustvi, ki odkrivata notranjo in neovrgljivo življenjsko usodo rodu, pred katerim se pač moramo pokloniti z občudovanjem. Njuno priznanje in njuno jačenje je nezmotljivo znamenje modre politike. Ako je tedaj ta potreba po prostoru resnična, občutena in nujna, kakšen bo potemtakem prostor za naš narod? To vprašanje si postavlja naša misel. Poglejmo v zemljepis, poglejmo v zgodovino, poglejmo v svoja srca! Kaj nam vsi ti odgovarjajo: Afrika, samo Afrika, tovariši, in nič drugega kakor Afrika!

Sleherno izmed navedenih treh vprašanj, je izjavil minister po daljšem pregledu, nam vsiljuje kategorični odgovor, ki ne dopušča dvoma. Pribito je in nespremenljivo, da je Italiji potreben njen imperij zaradi nujne potrebe po razširjenju njenega naroda, ki se ji ni mogoče izogniti. Prav tako je zanesljivo, da ta imperij ne more biti drugačen kakor afriški. Ni pa si mogoče zamisliti trajne zopetne zasedbe Afrike, dokler ne bo Sredozemlje zares popolnoma svobodno. Italijanom je torej potrebna sredozemska zavest, ki jo je treba ustvariti tam, kjer je ni, krepiti tam, kjer pojema in jo obuditi k širšemu razmahu tam, kjer je potlačena.

Naloge Središča

In naše središče, katerega prvi dan uradnega delovanja danes proslavljamo, želi poskrbeti za to neodložljivo nujnost, in sicer z najhitrejšimi in najprimernejšimi sredstvi, pozivajoč se na oni skriti, toda nezmotljivi čut rasne podedovanosti, ki nas je skoraj kot nagon vedno poganjal na pot naše usode. V časih, v katerih živimo, se nam torej ustanovitev tega središča zdi primerna. Primeren je tudi program, ki si ga središče zastavlja in ki ga bomo mi podprli z živo simpatijo in zavestjo ter ga pospešili po poti od uresničenja do uresničenja, da bi dosegel največjo učinkovitost pri svoji izvedbi.

Z zmago bo Italija spet postala gospodarica svojega imperija in nositeljica novega reda na svetu. Postala bo gospodarica tistega Sredozemskega morja, ki je bilo po svoji izberi vedno latinsko, tako da bo velika Domovina v luči Zmage obnovila staro slavo Rima. Inozemski roparji ga ne bodo več ogražali in napadali. Nad Italijo, poosebljeno v zmagovitem Kralju, ki jo bo ščitilo njeno morje in ki bo gospodarica

Nadaljevanje na 2. strani

Delo Kr. karabinjerjev za Domovino pod orožjem

Poročilo Duceju ob 129. obletnici ustanovitve Kr. karabinjerjev — Davek junaštva in krvi na bojiščih

Rim, 2. jun. s. Ob obletnici ustanovitve orožja R. R. C. C. je poveljnik general Hazon poslal Duceju naslednje poročilo o delovanju tega orožja v preteklem letu:

»Duce! Tudi letos se nam je zdelo potrebno sestaviti na kratkih straneh običajno poročilo o delovanju orožja R. R. C. C. ter predložiti Vašemu pregledu najvažnejše statistične podatke s kaknim bežnim komentarjem. Nadaljevanje vojne je napravilo kr. karabinjerjem ritem dela intenzivnejši, dopolnilo jim je naloge in povečalo odgovornost. Toda tukaj zbrani podatki Vam bodo mogli, upam, dokazati, da je moglo orožje navzlic takšnim neugodnim okoliščinam izvršiti svoje naloge s tradicionalno delovno požrtvovalnostjo.

Karabinjerji čutijo po drugi strani, da so deležni Vašega zaupanja, ki ste jim ga Vi sami, Duce, dokazali že ob raznih prilikah in še v najnovejšem času, ko ste jih pozvali k sodelovanju, da se ozdravi za gospodarstvo naroda v vojni posebno kočljivo področje: področje o ureditvi potrošnje. Ko so prejeli ukaz, so se spravili takoj na delo in Vaša pohvala je že vzpodbudno prispela, da nagradi prve uspehe. Uspehi, ki so tukaj prikazani, se nanašajo na dve glavni panogi delovanja tega orožja, na panogo ustanove in vojaško panogo, prvo v okviru rednih službenih zahtev, drugo kot prispevek k sedanji vojni.

Kar se prvega tiče, zaslužijo trije različni odseki posebno pozornost: a) sodna policija v splošnem smislu, b) sodna policija s posebnim politično-gospodarskim ozirom, c) informativne naloge. Splošno delovanje sodne policije je bilo leta 1942 posebno živahno. Nič manj plodovito ni bilo delo v političnem in gospodarsko-živilskem odseku, ki je danes tako važen za uspešni odpor naroda v orožju. V političnem področju je bilo strogo zatrto vsako protinarodno in subverzivno udejstvovanje, kar se pa tiče ureditve aprovizacije in potrošnje, je orožje vneto sodelovalo v borbi proti kršilcem zakonov o prehrani. V enem samem polletju (od julija do decembra 1942) je bilo razen znatnih količin drugega blaga, ki je podvrženo zapori, zaplenjenih skoraj 32.000 stotov žita z ovadbo krivcev sodnim oblastvom; 3810 krivcev je bilo prijetih.

Velikanska je bila informativna delavnost. V enem desetletju so se vloge, ki jih je opravilo orožje, več nego popetorile. Te navedbe dokazujejo rastoče zaupanje, s katerim se oblastva in ustanove obračajo na orožje za najrazličnejše informacije, kar predstavlja dokaz spoštovanja, ki mu kr. karabinjerji vedo cenit visoki moralni pomen. Če pa pomislimo, da teži glavni del informacij na postaje in se pridružuje vsem drugim nalogam, ki so že same po sebi obsežne, je lahko spoznati, s kakšnim živim ritmom se razvija delo tudi pri manjših oddelkih orožja.

Posebno prijetno njihovemu vojaškemu srcu je bilo karabinjerjem sodelovanje pri vojnih akcijah v letu 1942. Bilo je nič manj nego 35.000 mož, ki so zunaj Kraljevine, v bataljonih ali avtonomnih kompanijah v odsekih in skupinah dokazali na vseh bojnih poljih vojaške vrline svojega orožja. En bataljon se je udeležil s četami alpinskega vojnega zbora vseh vojnih dogodkov na ruski fronti; dva druga bataljona sta sledila do zadnjega usodi 1. armade v Tunisu; številni bataljoni, odseki in skupine so sodelovali z drugimi četami pri policijskih operacijah v balkanskem odseku in tu je včasih odsev mučeništva razsvetlil junaštvo srčne zvestobe in trdnosti.

Med mnogimi drugimi lahko obvelja kot simbol tradicionalnega junaštva Karabinjerjev naslednja epizoda, ki je prešla v zgodovino karabinjerskega rožja po avtoritativnem pričevanju častnikov, ki sami ne pripadajo temu orožju: V jutru 21. decembra 1942 so se v Arbusovu, v enem izmed najbolj kritičnih momentov umika od Dona k Doncu, čete divizije »Torino« znašle nenadno obkoljene od vseh strani od zasledujočih ruskih sil.

Usoda tistih junakov je bila videti nepopravljivo zapečatena. Toda neki karabinjer je hipoma skočil na konja, ki ga je našel na bojnem polju, in se je s trobojnico v roki vrgel proti sovražniku s ponosnim klicem »Savoia!«. Junak je izginil v borbi, toda za njim so se vrgli z bajonetom naprej njegovi tovariši in zdrobili obroč.

Številke, ki povedo več nego vsak drug komentar, naj dokumentirajo celotni davek junaštva in krvi, ki ga je izkazalo orožje na bojne mpolju. V teku vojne ugotovljene izgube so bile: mrtvih 21 častnikov, 71 podčastnikov, 454 mož; ranjenih 19 častnikov, 98 podčastnikov, 738 mož, V teh številkah pa ni vsebovanih 11 častnikov, 54 podčastnikov in 448 mož, ki so bili poslani na rusko fronto in ki je njih usoda še danes neznana.

To je, Duce, moralna bilanca, ki jo izkazujejo Karabinjerji ob obletnici praznika svojega orožja. Izročilo discipline in junaštva, ki je navduševalo toliko pokolenj Karabinjerjev, je bilo počaščeno še enkrat z delom in junaški grob padlih ga je posvetil z lučjo žrtvovanja. V tej uri, ki zahteva v odločilni borbi vse sile v deželi, se orožje ponaša, da je povsod v prvi črti in da sodeluje v vsakem odseku za tisto zmago, ki bo pravična nagrada za hrabrost in žilavost italijanskega ljudstva.

S to gotovostjo, Duce, stopa orožje v 130. leto svojega življenja in je trdno odločeno, da se izkaže vsak trenutek s staro zvestobo. — General armadnega zbora Azzolino Hazon.«

Proslava praznika Kr. karabinjerjev

Rim, 3. jun. s. Dne 5. junija bo proslavljen praznik Kr. karabinjerjev. Tudi letos bodo proslave v vojašnicah z resnobnimi vojaškimi obredi. Zastopstvo oficirjev glavnega mesta se bo poklonilo v svetišču padlih karabinjerjev in v svetišču padlih fašistov in miličnikov. Zgodovinski muzej Kr. karabinjerjev bo za občinstvo odprt od 9. do 20. ure. Generalni poveljnik karabinjerjev bo ob 13.20 v radiu proslavil obletnico. Legija gojencev bo ta dan stražila v Beneški palači.

Zanimanje in skrb Eksc. Visokega komisarja

za javna kopališča, otroško igrišče v Tivoliju, zaklonišča, živilski trg in Navje

Ljubljana, 4. junija.

Eksc. Visoki komisar Emilio Grazioli sledi z največjim zanimanjem vsem delom za obnovo in procvit Ljubljanske pokrajine in mesta Ljubljane. Neštetokrat smo imeli priliko, da smo se prepričali o priliki številnih obiskov Eksc. Visokega komisarja v slovenskih kulturnih in socialnih ustanovah o njegovem osebnem prizadevanju za dvig našega kulturnega življenja na čim višjo stopnjo ter za vsestransko okrepitev našega socialnega položaja. Eksc. Grazioli pa sledi z največjo pozornostjo predvsem oni delavnosti, ki se razvija v dobrobit najširših delovnih slojev slovenskega ljudstva. Kakor se je doslej že neštetokrat na lastne oči prepričal, kako se po njegovih uredbah in navodilih razvija to delo, tako si je tudi v sredo dopoldne ogledal gradnjo dveh novih ljubljanskih kopališč, posetil otroško igrišče v Tivoliju, nadalje je bil v nekaterih že zgrajenih zakloniščih pred letalskimi napadi, poleg tega si je pa ogledal še dela pri izgradnji novih javnih zakloniščih, končno je pa poseti tudi Navje, kjer je večno počivališče zaslužnih Slovencev.

V kopališču Koleziji

V zgodnjih dopoldanskih urah je prispel Eksc. Visoki komisar v spremstvu majorja Kr. Karabinjerjev Baronija na stavbišče kopališča v Koleziji. Tu so pričakali Vis. komisarja župan general Rupnik, podžupan comm. dr. Tranchida ter višji inšpektor comm. ing. Aldo Farina. Eksc. Grazioli si je z zanimanjem ogledal še nedograjeno kopališče, pri tej priliki je pa tudi izrazil željo, naj se gradbena dela čimprej dovrše, da bo tudi to kopališče na razpolago kopalcem. Ing. Farina je obrazložil Vis. komisarju ureditev tega kopališča, v katerem bo prostora za 1000 kopalcev. Kopališče se gradi po načrtih ing. arh. Tepine, za izgradnjo je pa že nakazanih 2,600.000 lir. Radi vojne so se gradbena dela nekoliko zavlekla, vendar so bazeni že betonirani, prav tako je pa tudi zgrajen objekt za čistilno napravo, ki je tudi že naročena. V kopališču sta dva bazena: večji, namenjen plavačem, je dolg 50 m ter širok 20 m, manjši bazen za neplavače pa meri 20×14 m. Maksimalna globina velikega bazena znaša 2 m, globina bazena za neplavače pa 1 m. Poleg tega je pa namenjen najmlajšim še poseben, nizek bazen: čofotališče. V kopališče bo dotekala voda iz Gradaščice, ki bo pa skrbno filtrirana. Ob kopališču bo pa tudi sportni prostor ter otroško igrišče.

V javnem kopališču na prostem ob Ljubljanici

Odtod se je napotil Visoki komisar s spremstvom na obrežje Ljubljanice na Prulah, kjer si je ogledal dela pri gradnji javnega kopališča na prostem ob strugi ljubljanice. To kopališče, v katerem se bo lahko vsak brezplačno kopal, se bo nahajalo na obeh bregovih Ljubljanice od Prulskega mosta pa tja do jeza na Špici. Tu sta bregova Ljubljanice že okusno urejena, položne stopnice pa vodijo do vodne gladine. Postavljenih je že nekaj kabin, okrepčevalnici, prhe, prav sedaj pa postavljajo delavci na obrežju nove klopi. Zgrajen bo še manjši jez, da se bo vodna gladina dvignila na 80 cm. Poleg tega bodo strugo tudi skrbno osnažili. Zgrajeno bo pa tudi kopališče za otroke. Lani je bilo to kopališče improvizirano ter se je za njegovo izgradnjo porabilo 25.000 lir. Za nadaljnjo razširitev bo letos potrebna približno ista vsota. Ker smo tik pred kopalno sezono, je Visoki komisar določil, da se morajo gradbena dela čim prej dovršiti. Poleg tega je pa naročil strokovnjakom gradbenega urada, da se mesto malih nepriročnih kabin postavijo velike skupne slačilnice, ločeno za moške in ženske. Na tem brezplačnem kopališču je predviden obisk tudi največjih množic, radi tega je treba pripraviti vse, da se kopalci čim prijetneje počutijo ter se pri velikem navalu ljudstva odpravi mučno čakanje za vstop v kabine. Seveda bo tudi v slučaju morebitnih nezgod poskrbljeno za prvo pomoč. Visoki komisar je določil, da se postavi ob kopališču tudi ograja ter bi se tako preprečilo svobodno prihajanje in odhajanje s kopališča na katerem koli kraju in se tako onemogočile tatvine. Nadalje je naročil, da se postavi dovoljno število obešalnikov, struga naj se skrbno očisti, zgrajena pa naj bodo še nadaljnja stopnišča. Poleg tega je naročil Vis. komisar, naj bo tudi dovolj vodnjakov, da si bodo kopalci gasili žejo. Ti vodnjaki pa morajo biti higijenično zgrajeni: vodni curek iz pipe naj bo usmerjen navzgor, prav tako kakor pri vodnjaku v Zvezdi. Vis. komisar je nadalje odredil, da se napravi za mladež umetna plaža.

Na otroškem igrišču

Potem, ko je zapustil javno kopališče ob Ljubljanici, se je odpravil Vis. komisar v Tivoli na prostor, kjer se ureja veliko, prikupno in moderno urejeno otroško igrišče, ki bo v ponos našemu mestu. Eksc. Graziolija je tu sprejel ing. arh. Kobe, ki je Visokemu komisarju opisal gradbena dela. Na dvignjeni, okrogli plošči, na katero se pride po okusno zgrajenih, dolgih stopnicah, so v teku poslednja dela. Prostrana plošča je izravnana ter posejana s travo, ki pravkar poganja. Čez mesec dni se bo trava dodobra razrastla in tedaj se bo že lahko mladina podila na zeleni planjavi.

Na tej planjavi opravljajo sedaj delavci poslednja dela. Pričeli so pa urejevati obrežje ribnika, ki bo posajeno s pasom gostega grmičja, tako da ne bodo zašli otroci v bližino vode. Na gornjem delu otroškega igrišča, v bližini ribnika in nedaleč od tivolskega gradu je pa zgrajen iz rezanega kamna okrogli bazen, v katerem bo je kak decimeter visoka vodna gladina. V bližini tega bazena je pa lično izdelan vodnjak, kjer bo žejni mladeži na razpolago vedno dovolj čiste in sveže vode. V veliki, ukrivljeni vijugi pa vodi potoček od vodnjaka do okroglega bazena. Tudi »struga« tega potočka je zgrajena iz rezanega kamna. Tu bo mladež spuščala po »reki« ladjice. Ob ribniku bo postavljen nov paviljon, v katerem bo okrepčevalnica ter garderoba in stranišča. Na tem igrišču vsekakor ne bode manjkale gugalnice in še druge raznoterosti, s katerimi se bo mladež razveseljevala v sončnih poletnih dnevih. Ker se živa meja ne bo tako hitro razrastla, je naročil Visoki komisar, naj se obrežje ribnika primerno ogradi. Prav tako je izrazil tudi željo, da se dela pospešijo ter bo tako lahko ta nova pridobitev Ljubljane čimprej služila svojemu namenu. Letos je na razpolago 100.000 lir, manjkajoči denar bo pa dal Visoki komisar iz fonda za zaposlitev brezposelnih.

V zakloniščih

Naslednji današnji obiski Eksc. Grazioli-ja so veljali nekaterim ljubljanskim javnim protiletalskim zaloniščem. Escelenca Visoki komisar si je najprej ogledal zaklonišče, ki se nahaja v pobočju Gradu za magistratom. Ob vhodu v zaklonišče sta sprejela Vis, komisarja viceprefekt comm. David, ki je predsednik odbora za protiletalsko zaščito ter pokrajinski nadzornik odbora polkovnik Tombolan Fava. Po pogledu lepo obokanih razsvetljenih in urejenih zakloniščih globoko pod pobočjem Ljubljanskega gradu si je Eksc. Grazioli ogledal dela za zaklonišča na Valvazorjevem trgu, na Trgu Roma, na Kongresnem trgu, v Kresiji, tromostovju, Mestnem domu, v palači Bata in Slon.

Povsod se je zanimal za vsa zaščitna dela, pojasnila pa sta mu dajala viceprefekt comm. David in polkovnik Tombolan Fava, ki sta ga povsod pri pregledu spremljala. Eksc. Grazioli je izrekel priznanje za uspešno in hitro delo ter naročil, naj se vsa ta gradbena dela, ki služijo varnosti ljubljanskega delovnega ljudstva, nadaljujejo z vso odločnostjo. Vsa ta zaklonišča bodo služila pešcem, ki bi jih presenetil letalski napad na cesti.

Na živilskem trgu

Iz Kresije se je napotil Visoki komisar na živilski trg, kjer se je živo zanimal za tržne razmere. Ko se je ustavljal pri posameznih prodajalkah, so se zgrnile okoli njega ljubljanske gospodinje, ki so ga prisrčno pozdravile in pri tej priliki izrazile razne želje. Eksc. Grazioli se je podrobno zanimal, katere zelenjave bi bilo treba več. Dal je navodila, da bi sezonsko sadje prihajalo na trg v čim večji možni količini, da bi se lahko prodajalo po določenih cenah in da se odstranijo neprilike, ki ovirajo redno razdeljevanje sadja prebivalstvu.

Na Navju

Poslednji obisk Visokega komisarja pa je veljal Navju, kjer mu je tolmačil ing. arh. Spinčič ureditev tega počivališča zaslužnih Slovencev. Z velikim zanimanjem si je ogledal tudi ta košček Ljubljane ter se pozanimal za grobove Velikih Slovencev Kopitarja, Levstika, Jurčiča, Groharja in drugih. Tu počivajo tudi starši univ. prof. arh. Plečnika. Visoki komisar je počastil njih spomin. Tudi ob grobnici dr. Antona Korošca in dr. Frana Kulovca se je ustavil Eksc. Grazioli ter s pozdravom počastil njun spomin. Eksc. Visoki komisar je pohvalil to lepo zamisel našega mesta, ki je uredilo Navje. Visoki komisar se je še nekaj časa tu zadržal, nato se pa poslovil od drugih predstavnikov ter se odpeljal v vladno palačo.

Sveta pravica do Afrike

(Nadaljevanje s 1. strani)

svojih imperijalnih ozemelj, pa bo bdel Voditelj, ki mu ni premere, Mož, kateremu se vsak dan bolj zvesto in bolj ponosno posveča naše življenje: Benito Mussolini. In v imenu Njega, ki je bil vselej najvišji zagovornik in graditelj naše sredozemske usode, proglašam danes za ustoličen predsedniški svet Italijanskega središča za sredozemska vprašanja.«

Govor predsednika maršala De Bona

Takoj po ministru je povzel besedo maršal de Bono, ki je dejal:

»Ekscelence, tovariši! Ker je minister hotel meni poveriti čast predsednika Središča za sredozemska vprašanja, čutim za svojo dolžnost, čeprav imam vtis, da ta naloga ne bi mogla biti povsem primerna moji bistveni lastnosti vojaka, da vam sporočim nekaj svojih osebnih misli in da se vam, skoro bi rekel, predstavim.

Minister Teruzzi je s politično tankočutnostjo in modrostjo želel, da bi Italijansko središče za sredozemska vprašanja bilo že takoj od svojega nastanka dalje življenjsko povezano z ministrstvom Italijanske Afrike. Z besedo, iz katere je vrela vsa njegova afriška ljubezen, je pojasnil to dvojno ime, ki se že povezuje v zavesti Italijanov in ki visoko in obvladujoče zveni kot en sam glas z enim samim pomenom: Afrika in Sredozemlje. Da, gospodje, to sta dve imeni, ki v usodi Italije pomenita eno in isto stvar; imeni, ki sta se vedno izkazali kot nerazdružljivi v usodi tistega, ki je nad njima vladal; imeni, ki predstavljata danes bolj kot kdaj kolj za Italijo v borbi en sam in nerazdružljivi cilj. Nič trajnega, dokončnega in neodstranljivega ne bo mogoče ustvariti na afriški celini, ako ne bodo sredozemska pota trdno in zanesljivo v naših rokah in za vselej odprta.

Če je res, da smo bili v Afriki ne le, v kolikor smo izvršili v desetletjih dela, ureditve in kolnizacije, temveč s cvetom našega izseljenega naroda na ozemlju imperija in Libije, v obliki naravne življenjske ekspanzije in če je gotovo, da 35 mesecev borbe, ki smo jo obupno bili, da bi preprečili, da bi poslednji kos te zemlje pregazil številčno močnejši sovražnik, potem nima nobena vojna bolj kot ta značaj vojne za neodvisnost.

Kajti povedano bodi enkrat za vselej, da nismo nikdar nameravali in nikdar tudi v bodoče ne bomo nameravali ostati v Afriki po kakem tujem pristanku. V Afriko se bomo vrnili na temelju svete pravice in sposobnosti, ki jih bomo pokazali, da se lahko vselej branimo pred slehernim napadom in sleherno grožnjo. V teh dneh se je mnogo govorilo o »afriški boli« in zares to bol čuti velik del Italijanov. Te bolečine pa nočemo odpraviti, dokler ne bo Sredozemlje v naših rokah, to se pravi, da bo postalo morje, ki bo vrnjeno svoji naravni usodi in izločeno iz uporabe in zlorabe roparjev, danes bolj kot kdaj prej, kajti k starim roparjem se je pridružil še nov ropar, ki je še mlad in brez zgodovinske civilizacije in ki ne prikriva, da je prostaško požrešen.

Ako to upoštevamo, zlahka razumemo, kakšni so cilji zavoda, kateremu mi je čast predsedovati, in kaj pomeni »sredozemska zavest«, ki jo moramo vedno bolj utrditi in globoko vsidrati v duše Italijanov. Možje visoke kulture, kakršni so odlični tovariši, ki so bili pozvani, da sodelujejo kot člani v tem predsedniškem svetu, gojitelji umetnosti in visoki znanstveniki, glede katerih imam srečo in čast, da vidim združene s svojim imenom v tej nalogi, me oproščajo potrebe, da bi vas še nadalje zadrževal z razpravljanjem o nujnosti nadaljnjega živahnega razvijanja in podpiranja študija in zavesti sredozemske civilizacije, katera naloga je bila zaupana njim in meni in ki jo bo ta ustanova vršila s proučevanjem, ki se ne bo nikdar oddaljilo od globoke in nenasitne domovinske ljubezni.

Toda če hočemo vzgojiti Italijane v duhu teh čustev in te sredozemske zavesti, se ne smemo preveč izgubljati v zgodovinske spomine in zaupati brodovju Avgusta, ki je že pred mnogimi stoletji izginilo iz voda našega morja in ne smemo živeti samo od preteklih spominov in slav. To sredozemlje bi v takšnem primeru lahko postalo nova nesreča. Danes se moramo predvsem boriti, boriti in spet boriti. Storiti moramo, da bo »Mare nostrum« postalo zares svobodno morje Italijanov, in sicer ne po lahki igri prevajalcev in propagandistov, temveč po vztrajnem, zavestnem in trdem naporu naroda, ki mora končno v morju spoznati činitelja svoje svobode, svoje slave in svojega blagostanja.«

Zborovanje, ki je spet izpričalo plamtečo privrženost našega naroda do naših prekomorskih dežel in odločno voljo, da zopet pridobimo Domovini njeno pravično svobodo na morju, ki jo obdaja, kakor tudi neodložljivo pravico, da se po življenjski naravnosti razširja na afriški celini, se je zaključilo z navdušeno manifestacijo vere v sredozemsko in afriško usodo Italije.

Norveški tisk o terorističnih napadih na Italijo

Oslo, 2. jun. s. Norveški listi še naprej posvečajo obilo prostora sredozemski fronti in objavljajo na prvih straneh dolge opise terorističnih napadov angleških in ameriških letalcev na italijansko civilno prebivalstvo. Poudarjajo zlasti, da angleško-ameriški piloti bombardirajo cerkve, šole, spomenike in pokopališča. Opozarjajo tudi na ponosno in moško zadržanje italijanskega prebivalstva, ki je pripravljeno prestati vse žrtve v prepričanju v zmago.

Nova podtajnika PNF v Albaniji

Tirana, 3. jun. s. Namestnik Kralja je podpisal dekret, s katerim se imenujeta za podtajnika albanske fašistične stranke fašista Feridon Minarolli in Vasiv Alarupi.

Japonci zaplenili 500 sovražnih ladij

Z nekega japonskega oporišča Kitajske, 3. jun. s. Nad 500 angleških in ameriških ladij, od teh mnogo z 2000 tonami, katere so Japonci zajeli med operacijami v odseku Sanga, je priplulo brez nesreče po vodah, ki jih je sovražnik v zadnem času izgubil in došlo v neko japonsko oporišče v srednji Kitajski. Zajete ladje so plule po Jangceju.

Zadnja pot Milka Krapeša

Iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah, kjer je počival pokojni Milko Krapeš, obdan od številnih vencev, ki so mu jih v zadnje slovo poklonili domači in prijatelji, se je razvil včeraj popoldne ogromen žalni sprevod, ki je očitno pokazal, kako priljubljen in spoštovan je bil naš dragi Milko. Že dolgo pred pogrebom se je zbrala na Žalah velika množica, da se zadnjič poslovi od borca za pravice obrtniškega stanu.

Ob 16. so prenesli krsto s pokojnim Milkom na katafalk pred mollinico, kjer je viški župnik g. Tavčar ob asistenci treh duhovnikov opravil pogrebne molitve.

Potem se je razvil ogromen žalni sprevod proti pokopališču pri Sv. Križu. Za križem in žalno zastavo so nesli prekrasne vence, za duhovščino in krsto je šla globoko užaloščena pokojnikova rodbina in sorodniki, ki jim je sledilo veliko pokojnikovih prijateljev, znancev in stanovskih tovarišev. V častnem številu so spremili pokojnega na zadnji poti zlasti občani in naše ženstvo. Krsto so najprej prenesli v cerkvico, kjer so oo. frančiškani opravili pogrebne molitve, nato pa do groba, kjer so nepozabnega Milka med ihtenjem užaloščene rodbine položili k večnemu počitku. Na grobu ni bilo nobenih govorov, vsi pa smo občutili v svojih srcih, da smo izgubili plemenitega moža, ki nam bo ostal v trajnem spominu. Spavaj dragi naš Milko, mirno v tihi gomili, Tvoj spomin pa bo živel večno med nami. Naj Ti bo lahka domača zemlja. —at.

Uničevanje anglosaškega prevoznega brodovja

V maju so nemške sile potopile 78 sovražnih ladij s 430 tisoč tonami, 24 nadaljnjih ladij pa poškodovale — Obnovljeni ostri boji na kubanskem odseku

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. junija. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti kubanskega predmostja in pri Velišu so Sovjeti včeraj napadli z močnimi silami, podprtimi z oklopnim orožjem in bojnimi letali. V ostrih borbah so se izjalovili vsi poskusi za prodor ob hudih sovražnikovih izgubah.

Mornariško topništvo je potopilo v kronštatskem zalivu neko sovjetsko stražno ladjo.

V zaledju srednjega odseka fronte je bila v težavnem močvirnatem in gozdnatem terenu uspešno zaključena nova akcija proti boljševiškim tolpam. Uničenih je bilo 38 taborišč in zaplenjenega mnogo orožja in živežnih zalog.

Hitra nemška bojna letala so napadla angleško jugovzhodno in južno obalo in obstreljevala v nizkem poletu naprave v pristaniškem mestu Margatu in na otoku Wightu. Pogrešamo eno letalo.

Nad Atlantikom so nemška izvidniška letala sestrelila tri sovražne bombnike in eno transportno letalo.

V borbi proti angleškim in severnoameriškim pomorskim zvezam sta potopili vojna mornarica in letalstvo v teku meseca maja 78 sovražnih trgovskih ladij s skupno 430.000 br. reg. tonami. 24 nadaljnjih ladij je bilo poškodovanih. Od teh so podmornice potopile 65 ladij s skupno 380.000 br. reg. tonami in poškodovale 10 nadaljnjih ladij. Razen tega sta vojna mornarica in letalstvo potopila eno korveto, eno podmornico, en stražni čoln in 7 hitrih čolnov. Trije rušilci, ena podmornica, 7 hitrih čolnov in 2 stražna čolna so bili močno poškodovani.

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 3. junija. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti kubanskega predmostja trajajo hudi obrambni boji dalje. Napadi in poskusi za prodor sovražnih pehotnih in oklopnih sil so se zrušili v strnjenem ognju vseh vrst orožja ali pa so bili razbiti že v izhodiščnih postojankah. Pomoč močnih nemških letalskih sil za bližnje polete je bistveno prispevala k temu obrambnemu uspehu.

Na ostali vzhodni fronti so bile pri akcijah lastnih napadalnih oddelkov razrušene številne bojne postojanke, sovražnik pa je utrpel krvave izgube.

Letalstvo je z močnimi silami napadalo važna oporišča za dovoz v srednjem odseku vzhodne fronte in bombardiralo posebno hudo železniške naprave v Kursku. Oddelki lovskih in rušilnih letal kakor tudi protiletalsko topništvo so sestrelili včeraj 83 sovjetskih letal.

Pri posameznih poletih angleških letal nad obalno ozemlje zasedenega zapadnega področja je bilo sestreljenih 5 letal.

Jate hitrih nemških bojnih letal so včeraj v nizkih poletih napadle nekatere kraje na jugovzhodni obali Anglije, med njimi tudi mesto Ipswich z dobrim uspehom. Eno letalo se ni vrnilo.

Finski odsek

Helsinki, 3. jun. s. Finsko vojno poročilo javlja, da se ni pripetilo nič pomembnega v zadnjih 24 urah na kopnih frontah, razen izvidniškega poizkusa sovjetskih sil v srednjem odseku Aunusa, ki se je izjalovil. Vzhodno od otoka Suursaarija so se finski lovci nad Finskim zalivom spopadli z močnejšo sovjetsko letalsko skupino 14 bombnikov in 14 lovcev ter zrušili 6 letal in sicer 3 bombnike in 3 lovska letala. Eno poškodovano finsko lovsko letalo je pristalo v lastnih vrstah. Preteklo noč je finsko protiletalsko topništvo preprečilo poizkus 4 sovjetskih bombnikov, da bi preleteli Kotko.

Bombe na Anglijo

Berlin, 3. jun. . Včeraj zjutraj so nemška brza letala napadla vojaške naprave v Ipswicku ob vzhodni angleški obali. Napad je bil naperjen predvsem na pristaniško področje in na postajo. Iz nižine vržene bombe so zadele objekte in povzročile hudo škodo. Druga skupina lahkih vojnih letal je bombardirala istočasno mesto Felix Stowe v vzhodni Angliji, kjer so bili zadeti vojaški objekti navzlic besni protiletalski obrambi.

Resnica o angleških izgubah

Berlin, 3. jun. s. Glede nedavnih izjav Atlea v spodnji zbornici, po katerih naj bi Anglija v treh letih vojne izgubila 107.891 ujetnikov, pripominjajo v tukajšnjih krogih, da sta Italija in Nemčija do 15. avgusta 1942 ujeli 150.000 Angležev, od katerih jih je 86.000 v nemškem ujetništvu. Naravno je, da se je od tedaj v osmih mesecih število angleških ujetnikov še pomnožilo.

Izredni komisar občine Stari log

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino v skladu s čl. 3 kraljevega dekreta-zakona z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in glede na lastni dekret z dne 16. junija 1942-XX št. 146, odreja:

G. Ivan Šifrer pok. Franca in Marije roj. Sinkar se imenuje za izrednega komisarja občine Stari log.

Civilni komisar v Kočevju je pooblaščen izvršiti ta dekret.

Ljubljana, 29. maja 1943-XXI.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Sportni pregled

VIII. kolo nogometnega prvenstva

Osmo ali drugo povratno kolo prvenstva ljubljanske nogometne zveze prinaša v prvem razredu morda najzanimivejšo tekmo vsega dosedanjega sporeda. V drugem razredu pa se bosta spopadla tekmeca, med katerima je eden še vedno resen kandidat za drugo mesto.

Ljubljana — Mars

Prvo srečanje med imenovanima moštvoma, ki je bilo zaradi nenadnih sprememb otvoritveno srečanje tega prvenstva, bo še vsem, ki so ga posetili, v dobrem spominu. Na igrišču Ljubljane se je takrat nabralo okoli 1500 gledalcev, ki so odhajali zadovoljni. Uživali so ob borbenem, lepem nogometu, ki ni niti enkrat prestopil meja dostojne, fair borbe. Do zadnjih trenutkov je bil izid, dasi je bila Ljubljana tehnično znatno boljša, negotov. Tekma se je potem končala z zelo tesno zmago Ljubljane 4:3.

Marsovci so, si pridobili z njo velik ugled in so veljali za resne tekmece vsaj za drugo mesto. Posebno kasneje, ko je Hermesu spodrsnilo v srečanju s Tobačno tovarno. Majhna kriza, ki jih je zadela proti koncu prve polovice, poraz proti oživljenim Hermežanom, je povzročila, da so ob koncu obstali šele na tretjem mestu ali v spodnji polovici razpredelnice prvega razreda.

V nedeljo se jim nudi priložnost, da se zopet uveljavijo. Po izidu nedeljske tekme bo že mogoče pretehtati, kakšni so njihovi izgledi in v zvezi s tem izgledi vseh drugih. Prepričani smo, da bodo zopet zaigrali po svojih najboljših močeh in prisilili Ljubljano k polnemu razvitku vseh njenih sposobnosti in sil, Igra Ljubljane nam je iz prejšnjih tekem dovolj dobro znana. Doslej so bili vsi z njo vedno zadovoljni, saj je nudila užitek, kakršnega nobena druga ne. Pomen nedeljske tekme gotovo tudi v taboru Ljubljane pravilno presojajo.; Skladno z njimi se nedvomno pripravljajo na to važno srečanje.

Tako se nam v nedeljo obeta zopet lepa tekma, ki ne bo samo borbena in tehnična, temveč tudi fair in v sportnih mejah. Po dogodkih prejšnje nedelje nam je taka tekma zelo potrebna. Prepričani smo, da se ne varamo, če verujemo, da nam bosta Ljubljana in Mars pokazala, kako se more igrati fair nogomet tudi med najhujšo bitko. Ljubljana je favorit. Odstotek sigurnosti njene zmage pa ni tako visok, da bi mogli s sigurnostjo reči, da si bo pripisala nedeljski točki.

Vič — Korotan

Korotanci so v prvi tekmi zmagali 5:1. Tedaj so s tem rezultatom precej presenetili ker so nedeljo prej v prijateljski tekmi podlegli Vičanom. S tako visoko zmago so porasli njihovi izgledi. Sodili smo, da bodo najresnejši tekmec Mladiki in kandidat za drugo mesto. Kako je prišlo, da so danes na tretjem mestu, je še dobro znano. Nepremišljena postavitev neverificiranega igralca v moštvo jih je spravila ob točke z Žabjakom. Tako so popolnoma zapravili vse izglede za prvo mesto in se bodo morali še krepko boriti za drugo. Prav zato so jim nedeljske točke zelo potrebne.

Vič doslej še ni požel niti enega uspeha, čeprav bi s svojo neumorno delavnostjo zaslužil, da bi razveselil svoje pristaše s kakšno točko. Vičani so vse dosedanje tekme prijeli preveč nežno. Kakor so bili nekateri njihovi sotekmeci preveč robustni, tako so Vičani preveč plašni. Nekateri njihovi igralci, ki so pokazali že več tehnične igre kakor njihovi nasprotniki, so, žal, še prešibki za uspešen start. Zato pa seveda še ni nič izgubljeno. V nedeljo se jim nudi priložnost, da pokažejo znova nekaj svojega napredka in morda tudi moči, ki bo zadostovala za kakšno točko.

*

— **Pokalna tekmovanja v tujini.** Nogometne tekme za pokal igrajo v več državah in so ponekod prav tako priljubljene kakor prvenstvene. Poleg italijanskega pokalnega tekmovanja je bilo v nedeljo zaključeno podobno tekmovanje v Španiji. Finalista sta bila Madrid in Barcelona. Zmagal je Madrid 2:0. V Turčiji je zmagal v pokalnem tekmovanju Fouer Bagče. V finalu je porazil Bešigtaš 4:1.

— **Nogometno prvenstvo na Finskem.** V zvezi z vojno bo finsko nogometno prvenstvo letos omejeno na 6 moštev. Nastopila bodo najboljša moštva mest Turka, Helsinki in Tampere.

— **Madžarsko prvenstvo.** V nedeljo je Ferencvaros premagal vodeči Csepel 3:1. Z enakim rezultatom je porazil Törekves moštvo Velikega Varadina. Novosadčani so premagali Vasas 4:2.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 4. junija: Kvirin.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Sreča se vrača.

Kino Sloga: Veliki kralj.

Kino Union: Premeteno dekle.

Razstava mladih slikarjev in kiparjev v Jakopičevem paviljonu odprta od 9.30 do 19.

Koncert na dveh klavirjih Rio in Gregoria Nardi ob 19 v veliki filharmonični dvorani.

Razstava akvarelov Bruno Vavpotič v Obersnelovi galeriji.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: dr. Piccoli, Beiweisova cesta 6; Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek, 4. junija, ob 15: »Kovarstvo in ljubezen«. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Sobota, 5. junija, ob 18.30: »Primer dr. Hirna«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

OPERA

Petek, 4. junija: Zaprto.

Sobota, 5. junija, ob 18.: »Seviljski brivec«. Izven. Gostovanje sopranistke Cortinijeve in baritonista Becchija. Cene od 60 lir navzdol.

Predaja mesa na odrezek „H"

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto 5. junija t. l. potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »H« junijskih živilskih nakaznic ,izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani,

100 gr govejega mesa.

Zavodi, ki prejemajo racionirana živila na posebna nakazila, morajo mesarjem predložiti potrdilo Mestnega preskrbovalnega urada.

Delitev se bo pričela ob 7. uri.

Razdelitev prekajenega mesa

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča, da se bo od 5. do vključno 12. t. m. razdeljevalo potrošnikom 40 gramov prekajenega svinjskega mesa po ceni 42.30 lir kilogram.

Potrošniki bodo prejeli gornjiobrok mesa proti oddaji odrezka »C« živilske nakaznice t. m. pri sledečih tvrdkah: I. Delavsko Konzumno društvo, Kongresni trg, Jelačin Ivan, Emonska cesta, Jurčič Simon, Bleiweisova c., Kačar Franc, Vodnikova c., Konzumno društvo Vič, Lunder Terezija, Rožna dolina, Marinko Terezija, Prisojna ulica, Medved Ivanka, Zaloška c., Mlakar Julija, Stari trg, Mlakar Rudolf, Jernejeva ul., Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev, Vodnikov trg, Nabavljalna zadruga drž. železnic, Cesta Soške diviz'je, Klemenc Franc, Karlovška c., Pezdir Ivan, Gradišče, Šarabon Andrej, Verbič Anton, Stritarjeva ulica, Kušar Helena, Vič.

Razdeljevanje krmil za prašiče

Pokrajinski Prehranjevalni zavod obvešča vse rejce prašičev na področju mestne občine Ljubljana, da bo v tekočem tednu delil močna krmila za prašiče.

Rejci, ki želijo dobiti krmila, bodo prejeli nakaznice pri Prevodu, oddelek za krmila, Gosposka ulica 12, dvorišče, levo, in sicer:

10. t. m. rejci z začetnico A do J; 11. t. m. z začetnico K do P; 12. t. m. z začetnico P do Ž

Silni včerajšnji nalivi

so z močnim vetrom podrli in povaljali žita, ki obeta letos zelo dobro letino

Ljubljana, 4. junija.

Doslej smo bili že tako vajeni lepega vremena, da smo pozabili, kako je bila Ljubljana včasih deževna; najbolj suho vreme je bilo v »normalnih letih« še februarja in včasih je bilo nekaj lepih tednov julija in avgusta. Toda tudi poletja so bila pogosto deževna. Tako smo vse leto tožili nad deževjem, meglo in hladom. Lani se je pa vreme čudovito sprevrglo, kakor da smo Ljubljano potisnili pod povsem drugačno podnebje. Novi vremenski režim je trajal izredno dolgo in upamo, da ga ni konec tudi zdaj, čeprav je včeraj lilo v nekdanjem slogu.

Junija se pri nas pogosto vrste močni nalivi. Vreme se spremeni zelo hitro. Značilno je, da junijski nalivi nastopajo navadno brez grmenja in jih ne moremo uvrščati med navadne poletne plohe. Pooblači se navadno od severne odnosno od severnozapadne strani. Včasih se oblaki zbirajo počasi, drugič pa se zgrnejo nenadno. V zadnjih dneh je začelo vselej liti ponoči; do večera se je oblačilo in podnevi je le malo porosilo, a tem hujši nalivi so bili potem ponoči. Tudi pred praznikom je začelo liti ponoči. V sredo je bilo sorazmerno lepo vreme, vendar malo soparno. Kljub temu ni bilo nobenih posebnih znakov, ki bi napovedovali tako hude nalive. Tudi zračni tlak v sredo ni popuščal, zelo pa je popustil včeraj.

Včeraj zjutraj je bilo nebo še povsem pokrito s črnimi, nizkimi oblaki. Do 11. je v primeri s tem, kako je lilo pozneje, še rahlo deževalo in le v krajših presledkih. Najmočneje je lilo opoldne. Med nalivom je pihal precej močan severozapadni veter, ki je bil dež v slapovih ob tla, da se je voda vprav prašila. Po ulicah so se prelivali pravi potopi in tu in tam je voda zastala, ker je kanali niso mogli sprejemati dovolj hitro. Ploha je povzročila poplah med ljudmi, ki so se znašli na cestah. Začeli so naskakovati tramvaj, iskati zavetišča v vežah in pod podstreški, da so bile ulice kmalu kakor izumrle. Posebno močno je lilo dobro uro. Da so bili včerajšnji nalivi res nenavadno močni, se je pokazalo kmalu v naraščanju rek.

Popoldne se je začelo jasniti in zvečer se je že pokazalo sonce. Ponoči je ostalo še delno oblačno in zato se ni mnogo več ohladilo, čeprav je bilo precej hladno že snoči. Včerajšnji nalivi z močnim vetrom so podrli in povaljali žito, ki je kazalo letos izredno dobro. Tako visokih žit že dolgo ne pomnimo. Ječmen je večinoma visok kakor druga leta rž. Če bo zdaj vsaj nekaj dni vreme lepo, se bo žito deloma dvignilo, da bo škoda manjša. Če bi pa še deževalo, bi žito obležalo in gnilo. Dežja zemlja zdaj ne potrebuje več, pač pa bi bila dobrodošla vročina.

Tomčev „Križev pot" v stolnici

Ljubljana, 4. junija.

V sredo zvečer je bila v ljubljanski stolnici ponovitev M. Tomčeve odlično zgrajene kantate »Križev pot« za soli, zbor in orkster, ki je doživela že pri svojem krstnem izvajanju močan, prepričljiv uspeh. Interpretacija se nam je zdela ob ponovitvi še bolj dognana, še bolj enovita. Nekatere izvajalne pomanjkljivosti nebistvene važnosti ne morejo zasenčiti močnega učinka, prodornega uspeha predsnočnjega podajanja. Seveda se je tudi to pot uspešno, lepo uveljavil matični pevski zbor pod vodstvom svojega preizkušenega, mojstrskega dirigenta Mirka Poliča, nadalje oba izvrstna solista, altistka Franja Golobova in basist Julij Betetto, vzorno vigrani simfonični orkester, končno naš orgelski virtuoz msgr. Stanko Premrl, ki je s plastično, suvereno orgelsko igro sodeloval pri drugi izvedbi omenjene skladbe.

Pri prvi, krstni izvedbi je, kakor znano, nadomeščal orgle, za katere je ta del parta napisan, harmonij. Tedaj je z dostojno igro vzgledno interpretiral orgelski partni del na harmoniju g. Ciril Cvetko. Ob drugi izvedbi v stolnici pa so slovesno zabučale orgle. S. Premrl se je izkazal zrelega, estetsko globoko izoblikovanega umetnika, sijajnega poznavalca registrov šentklavških orgel, odličnega mojstra registracije, bistrega interpreta kantatnega orgelskega parta. Ob tej njegovi igri je dobila celotna izvedba še bolj dostojanstven, še bolj resnoben poudarek. Vzvišenost orgelskega tona, orgelskega blagozvočja je vneto poživljala celotno podajanje. Svojim številnim dosedanjim umetniškim interpretacijam je priključil naš orgelski virtuoz msgr. S. Premrl nov, prepričljiv uspeh, ki se ne kaže le v uporabi nežnih in mehkih, ampak tudi krepkejših in bolj plastičnih registrov.

Tudi za ponovitev kantatne izvedbe je bilo med ljubljanskim glasbo ljubečim občinstvom živo zanimanje. Stolnica je bila do dobra zasedena. Poslušalci so se razhajali z najlepšimi vtisi.

—lj **Zbirke Narodnega muzeja** bodo počenši s 6. junijem t. l. zopet otvorjene za splošen brezplačen ogled vsako nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne. Prav tako bodo muzejske zbirke dostopne občinstvu proti običajni vstopnini ob delavnikih.

DNEVNE VESTI

— **Prometni drž. podtajnik na inšpekcijskem potovanju.** Prometni drž. podtajnik Scarfiotti je na svojem inšpekcijskem potovanju po Siciliji prispel v Enno, kjer je nadziral pokrajinsko poštno ravnateljstvo. Ob tej priliki je dal podrejenim organom navodila za nemoteno poslovanje poštne službe.

— **Predstavništvo italijanske industrije pojde v Budimpešto.** Posebno zastopstvo italijanske industrije bo odpotovalo v Budimpešto, kjer se sestane dne 16. junija s predstavniki madžarske industrije. Razpravljali bodo o še tesnejšem sodelovanju ter izmenjavanju na industrijskem področju. Ogrski delegaciji bo predsedoval bivši ogrski finančni minister Igor de Kallay, brat predsednika ogrskega ministrskega sveta.

— **Slovaško mladinsko zastopstvo v Benetkah.** Te dni se je mudilo v Benetkah zastopstvo Hlinkove mladine, ki si je ogledalo doževo palačo, baziliko sv. Marka, pomorski kolegij G. I. L.-a na S. Eleni ter druge beneške znamenitosti. Prisostvovalo je tudi koncertu v gledališču »La Fenice«.

— **Prvi sestanek mednarodne tobačne komisije v Rimu.** Dne 31. maja je bila otvorjen na sedežu mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu prvi sestanek mednarodne komisije tobačnih proizvajalcev. Sestanku prisostvujejo predstavniki 12 držav, med drugim Albanije, Bolgarije, Hrvatske, Nemčije, Grčije, Italije, Nizozemske, Rumunije, Slovaške, Švice, Turčije in Ogrske.

— **Letalska zveza Benetke—Zagreb—Bukarešta.** Z 31. majem je rumunska zrakoplovna družba »Lares« obnovila zračno plovbo na črti Bukarešta—Beograd—Zagreb—Benetke. S 1. junijem pa je bila obnovljena zračna vožnja na črti Bukarešta—Sofija—Solun—Atene.

— **Novi predsednik v predsedstvenem svetu R. U. N. A.** Novi predsednik predsedstvenega sveta Kr. nac. letalske zveze R. U. N. A. (Reale Unione Nazionale Aeronautica) general D. A. Hektor Lodi je prevzel svojo predsedstveno funkcijo namestu dosedanjega predsednika generala nac. svetnika Friderika Zappellonija, ki je bil imenovan na drugo važno mesto.

— **Spomenik Piju XI. Iz Rima poročajo:** Dne 31. maja je bil v častnem dvorišču kongregacijske palače v San Calistu odkrit spomenik pokojnega papeža Pija XI., ki je omenjeno palačo zgradil in otvoril l. 1936. Slovesnosti je prisostvovalo 19 kardinalov, številne cerkvene osebnosti, med njimi upravitelja drž. vatikanskega tajništva mons. Tardini in Montini ter poleg drugih laičnih predstavnikov še senator Ruffino, avtor spomenika. Ob tej priliki je imel primeren nagovor kardinal dekan Granito.

— **Rimske umetnostne razstave.** Te dni je bila otvorjena v Rimu XXIV osebna razstava znanega slikarja Antona Cannate, ki je odličen oblikovalec krajinskih motivov. Prvič se je predstavil rimskemu umetnostno čutečemu občinstvu mladi slikar Friderik De Angelis, ki kaže značilne težnje po dekorativnem oblikovanju. Izvrsten prikazovalec krajinstva je tretji razstavljalec Atilij Freschi, ki je razstavil svoje umetnine v galeriji »Buchetti«.

— **Junaška smrt turinskega podfederala.** Turinska zveza bojevniških fašijev je prejela obvestilo, da je padel na afriškem bojišču grenadirski kapitan Sergij Falletti. Pokojnik je bil skvadrist, namestnik turinskega Zveznega tajnika ter soustanovitelj turinskega fašija.

— **Umrl je nestor prelatov.** V kraju Ornagu je umrl prelat mons. Ambrož Rosa, nestor prelatov, ki je doživel častitljivo starost 89 let. Nič manj ko 64 let je župnikoval v župniji Ornago. Pokojnik je bil šolski in semeniščni tovariš papeža Pija XI., ki ga je bil imenoval za prelata. V 106 letih je imela oziroma ima omenjena župnija samo dva župnika.

— **Würzburški častni doktorat modenskemu rektorju.** Iz Modene poročajo: V prostorih Kr. vseučilišča v Modeni je izročil nemški generalni konzul von Halem v navzočnosti Prefekta, Zveznega tajnika, župana ter drugih predstavnikov rektorju prof. R. Balliju častno doktorsko diplomo iz medicinske stroke, podeljeno mu po würzburški univerzi. Častni doktorat mu je bil priznan za zasluge na radiološkem torišču.

— **Loterijska sreča.** Dne 31. maja so bile izžrebane sledeče številke: Bari 71, 45, 88, 1, 16. Florenca 33, 74, 48, 64 in 80. Genova 77, 43, 47, 85 in 74. Milan 88, 1, 21, 49, 60. Neapelj 31, 67, 17, 46 in 35. Rim 48, 44, 38, 85. Turin 44, 66, 39, 6 in 62. Benetke 37, 90, 15, 66 in 33.

— **Avtomobilska cesta od Triesta do pristanišča Giurgiu.** Iz Rima poročajo: Po poročilu »berlinske informacijske agencije »Ost-Express« se predvideva v rumunskih podonavskih pristaniških krogih izgradnja mednarodne avtomobilske ceste, ki pojde iz Triesta vzdolž Donave pa do rumunskega pristaniškega mesta Giurgiu. To bo prava transbalkanska avtomobilska cesta, ob kateri bo zelo narastel pomen najvažnejših donavskih pristanišč Giurgiu, Braila in Galatz, pa tudi drugih mest kakor n. pr. Turnu Severin, Turnu Magurele, Zimnicea, Calaresi, Harsova, Izmail in Tulcea.

— **Italijanske opere v Odesi.** Pod vodstvom odličnega italijanskega glasbenika Molinarija Pradellija so bile uprizorjene v Odesi z lepim uspehom italijanske opere »Aida«, »Traviata«, »Rigoletto« in »Butterfly«.

— **Nesreče. V ljubljanski bolnici se zdravijo naslednji ponesrečenci:** Bogomil Grašič, 20letni delavec iz Ljubljane, si je na krožni žagi odrezal prste levice. — Stanku Kralju, 20letnemu delavcu iz Ljubljane, je odtrgalo sredinec levice. — Slavka Kunaver, 8letna hči kovača iz Ježice, si je pri padcu zlomila desnico. — Anton Gorišek, 36letni delavec iz Ljubljane, se je ranil na desni nogi. — Ivan Obsterer, 33letni delavec iz Ljubljane, si je zlomil levo nogo.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO MATICA

Po »Carmeli« nova umetnina istega režiserja in iste igralke! — **Doris Duranti in Gustav Diesel** v prelepi ljubezenski romanci

Sreča se vrača

(»CALAFURIA«)

Predstave ob 15., 17. in 19.15 uri

KINO SLOGA

Grandijozen zgodovinski film o kralju Frideriku Velikem. Sijajni posnetki bitk. Pretresljiva družinska drama. — Odlični igralci!

Veliki kralj

V glavnih vlogah: **Otto Gebühr, Kristina Söderbaum**; režiser: **Veit Harlan**. Radi dolžine filma predstave ob 14., 16.15 in 18.30; na praznik pa še ob 10.30 uri

KINO UNION

Privesti do poroke hkratu kar tri pare zna le

Premeteno dekle

V glavnih vlogah: **Carla del Poggio, A. Benetti, Rubi d'Alma** in drugi. Predstave: ob delavnikih ob: 15.30, 17.30 in 19.30 uri; ob nedejah in praznikih ob: 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30

IZ LJUBLJANE

—lj **Izredno hladno je bilo včeraj.** V maju sta bila le dva hladnejša dneva kakor včeraj. Včerajšnji nalivi z vdorom hladnega zraka od severa so zelo ohladili. Maksimalna temperatura je znašala le 14.4°. Barometer je zarisal včeraj veliko krivuljo. Zračni tlak je popuščal do poldneva, nakar je začel zopet naraščati in do davi se je dvignil nad 765 mm. Minimalna temperatura je znašala davi 10°.

—lj **Dva zanimiva gledališka večera.** Maturanti državne klasične gimnazije so pripravili ljubiteljem gledališke umetnosti dva zanimiva gledališka večera. V ponedeljek 7. in v petek 11. t. m. obakrat ob 19. vprizore v frančiškanski dvorani Sofoklejevo traegdijo »Kralj Oidipus«. Sofoklej je bil rojen leta 496 pred Kristusom blizu Aten kot sin bogatega očeta. Že v zgodnji mladosti je bil ponosen na svojo domovino, ki je takrat oteta helensko svobodo in kulturo pred barbarsko silo. Razvil se je v izredno nadarjenega umetnika in napisal 123 dram. Med najboljša njegova dela spada prav »Kralj Oidipus«.

lj— **Trnovski pristan se modernizira.** Idilični Trnovski pristan ob Ljubljanici, ki sega od krakovskega mostu do Velike čolnarske ulice, je v zadnjih letih dobil mnogo sodobnejše lice. Njegova zunanjost se je zlasti polepšala in uredila z ureditvijo Ljubljanične struge. Takrat je bila urejena tudi nova obala ob pristanišču pod nabrežjem, ki je dovolj široka in okrašena z lepimi nasadi, ki že sedaj dajejo hladno senco, tako da se bo obala razvila v lepo in priljubljeno šetališče. Obenem pa postopoma razširjujejo tudi samo nabrežje. Zgrajene so bile tri lepe stanovanjske hiše, ki stoje v novi črti, ki predvideva, da bo Trnovski pristan dvakrat širši, kakor pa je sedaj. Na oglu Opekarske ceste je bila pobeljena stara vogalna hiša. Nove hiše imajo tudi sodobne ograje.

—lj **Tramvaj in tovorni avtomobil.** Včeraj dopoldne se je pripetila na Tržaški cesti blizu ure prometna nezgoda, ki je k sreči ostala skoraj brez posledic. Trčila sta namreč skupaj tramvaj in tovorni avto mestne občine, ki vozi mleko. Trk je bil neznaten, vendar zanimiv, ker sta obe vozili brzeli v isto smer. Razen strahu in neznatnih prask, ki sta jih bila deležna tramvaj in avto, se nikomur ni ničesar zgodilo. Po kratkem postanku sta obe vozili v redu nadaljevali pot.

lj— **Ljubljana v akvarelu.** Znani slikar Bruno Vavpotič je postavil na ogled v zgornjih prostorih Obersnelove galerije 36 akvarelov skoraj samih ljubljanskih motivov. Razstava, ki je vzbudila splošno pozornost, bo odprta le kratek čas.

—lj **Izgubljena listnica.** Nekemu upokojencu je padla v torek dne 1. junija ob pol 10. uri dop. od Sv. Petra nasipa do Drame iz žepa listnica z malo prej dvignjeno pokojnino in z važnimi dokumenti. Naproša se gospa, ki je opazila osebo, ki je malo pred Petelinčevo trgovino pobrala neko listnico, da javi upravi »Slov. Naroda« dobrohotno svoj naslov.

—lj **Sprejemni izpiti na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani** (v poslopju Trgovske akademije poleg vladne palače na Cesti Viktorja Emanuela III.) se bodo vršili v juliju in v septembru. Učenke, ki želijo delati sprejemni izpit za I. razred na tej šoli, morajo vložiti tozadevne prošnje spisane na taksnem papirju (dobi se v trafikah po 6 lir) in naslovljene na ravnateljstvo do 15. junija. V prošnji, ki jo morajo podpisati starši ali njih namestniki, morajo povedati, v katerem roku hoče učenka delati izpit in ji morajo priložiti rojstni in krstni list ter spričevalo o dovršenem IV. razredu osnovne šole. K izpitu se morejo prijaviti učenke rojene v letih 1930 do 1932.

—lj **Sprejemni izpiti za gimnazije.** Za kandidate, ki želijo opraviti sprejemni izpit, je treba vložiti pri ravnateljstvu dotične gimnazije do vštetega 15. junija prošnjo na taksnem papirju za 6 L, ki jo podpiše oče ali njegov namestnik ter priložiti krstni list in spričevalo o opravljenem 4. razredu osnovne šole. V primeru, da kandidat tega spričevala še nima, naj upraviteljstvo šole na prošnji izjavi, kateri razred obiskuje. V prošnji je navesti, v katerem roku želi kandidat delati izpit. Izpiti v poletnem roku bodo v drugi polovici julija po razporedu, ki ga bodo objavila posamezna ravnateljstva. — Iz pisarne IV. odd. Vis. komisariata.

—lj **Nedeljsko vodstvo v Jakopičevem paviljonu** bo zadnje na tej razstavi. Slikar Stane Kregar bo tolmačil slike in plastike svojih tovarišev **Kalina, Mušiča, Omerze, Sedeja** in **Putriha** s posebnim ozirom na nezdrave in kvarne razmere, ki jih usvarja **naša dnevna likovna kritika.** Opozarjamo na to poučno vodstvo in s tem vse, ki si razstave še niso ogledali, da to store do nedelje, ker se ta dan razstava mora zaključiti.

—lj **Nocojšnji klavirski koncert** v veliki filharmonični dvorani bo začel točno ob 7. uri. Umetniška dvojica Rio in Gregoria Nardi, dva poklicna, odlična pianista bosta izvajala na dveh klavirjih naslednji spored: 1. Mozart: Sonata v D-duru; 2. Schumann: Andante z varijacijami op. 46; 3. Chopin: Rondo op. 73; 4. Clementi: Druga sonata; 5. Brahms: Valček op. 39; 6. Infante: Trije andaluški plesi. To so skladbe, ki so v originalu pisane za dva klavirja in niso nikake več ali manj posrečene prireditve. Nocojšnji koncert bo prvovrsten umetniški dogodek, zato opozarjamo na njega. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

—lj **Sprejemni izpiti na III. moški realni gimnaziji v Ljubljani.** Prošnje za sprejemni izpit v prvi razred se bodo sprejemale v ravnateljevi pisarni v četrtek, dne 10. junija od 8 do 12 in od 15 do 17. Prošnje je napisati na taksni papir Lit 6 in nasloviti na ravnateljstvo te gimnazije. Priložiti je treba zadnje izpričevalo in krstni list. K sprejemnemu izpitu bodo pripuščeni učenci, rojeni v letih 1930., 1931., 1932. in 1933. V prošnji je navesti, ali želi učenec delati izpit v poletnem ali jesenskem roku. Dan sprejemnega izpita v poletnem roku se bo javil pozneje. Ravnateljstvo.

—lj **Starši! Za sprejemni izpit na gimnazijo** pripravljajo temeljito in vestno po novih predpisih: **slovenščino, zgodovino, zemljepis, računstvo,** profesorji-strokovnjaki v tečaju, ki se začne **7. junija.** Honorar nizek. Od 12. junija dalje posebna priprava tudi **za male maturante.** Enako začnemo **12. junija** poseben tečaj matemtike za veliko maturo. Oglasite se s prijavo dopoldne ali popoldne na naš naslov: **Novi (Turjaški) trg 5. Inštrukcije.**

—lj **Najdena legitimacija.** Nekje v mestu je bila najdena legitimacija Marije Kovič, stanujoče Cesta na Brdo 10. V legitimaciji je tudi osebna obračilna nakaznica. Lastnica dobi legitimacijo v dopoldanskih urah v našem uredništvu, kamor jo je najditelj prinesel.

Nova slikarska razstava

Bruno Vavpotič je v zgornjih prostorih Obersnelove galerije postavil na ogled 36 uspelih akvarelov

Ljubljana, 4. junija.

Včeraj dopoldne je bila v zgornjih prostorih Obersnelove galerije na Cesti Arielle Ree brez posebnih slovesnosti in govorov otvorjena nova umetnostna razstava, ki bi jo lahko imenovali tudi »Ljubljana v akvarelu«. Priznani slikar Bruno Vavpotič je namreč postavil na ogled zbirko 36 uspelih še nerazstavljenih akvarelov, večji del ljubljanskih motivov.

Nova razstava je četrta zaporedna razstava akvarelov v našem mestu, torej del, ki so bila pri nas neupravičeno podcenjevana še pred nekaj meseci. Sedaj pa se je tudi akvarel dvignil na raven, ki mu gre. Kakor vidimo, se je pri nas mnogo umetnikov z uspehom posvetlo akvarelni tehniki, ki je najtežja.

Slikar Bruno Vavpotič, sin pokojnega mojstra Ivana Vavpotiča, je v naši javnosti dobro znan in priljubljen. Priredil je že lepo število uspelih razstav v družbi svojih stanovskih tovarišev in sam. Z uspehom pa je nastopil tudi v tujini. Znane so njegove razstave v Pragi in Beogradu.

Sedanja razstava je njegov drugi samostojni nastop. Prvič je sam razstavil v Kosovem salonu. Zadnjič pa je razstavil pred tremi leti v Obersnelovi galeriji v družbi s svojim očetom. Kakor rečeno, je Bruno Vavpotič postavil na ogled večji del ljubljanske motive. Razstavljena dela so naslednja: »Ribnica« (štev. 1), »Motiv iz Štepanje vasi I, II in III«, (2, 3 in 4), »Krakovo« (5), »Iz Podgorice« (6), »Iz Zaloga« (7), »Cankarjevo nabrežje« (8), »Selenburgova ulica« (9), »Frančiškani« (10), »Iz Trnovega« (11), »Streliška ulica I in II« (12 in 13), »Vodnikov trg I, II in III« (14, 15 in 16), Šentpeter I in II« (17 in 18), »Pod Trančo« (19), »Žabjak« (20), »Trnovo« (21), »Cankarjevo nabrežje« (22), »Nunska cerkev« (23), »Rožna ulica« (24), »Pri ššenski stari cerkvi« (25), »Rožnik« (26), »Iz Podkorena I in II« (27 in 28), »Na Fužinah« (29), »Jesen nad Mokronogom« (30), »Savlje« (31), »Stolnica« (32), »Nabrežje« (33), »Cankarjev klanec na Vrhniki« (34), »Iz Benetk« (35) in »Kranjsak gora« (36). Kakor vidimo, je ljubljanskih motivov 27, ostalih pa 9.

Poleg akvarelov pa so postavljene na ogled še štiri plastike, in sicer dve Smerdujevi, ena Goršetova ter ena Kotarjeva. Smerdu je zastopan z »Bakusom« in »Glavo deklice«, Gorše o »Sedečo deklico« in mladi Srečko Kotar z »Ležečo deklico«.

Sedanji nastop Bruna Vavpotiča bo vzbudil nedvomno živo zanimanje in pozornost med ljubitelji upodabljajoče umetnosti in — Ljubljančani. Razstava bo odprta samo do 20. t. m. Ogled toplo priporočamo.

Nepremičninski trg

Kakor se opaža skoraj v vseh državah od začetka vojne sem, vlada tudi v naši pokrajini na nepremičninskem trgu veliko mrtvilo. To mrtvilo izhaja predvsem od malega števila ponudb za prodajo nepremičnin, ker si hočejo na splošno lastniki obdržati svoja posestva.

V Ljubljani pa je proti koncu preteklega leta nastopilo v tem oziru znatno oživljenje, odkar je družba »Emona« začela prodajati v mestu svoje hiše in zemljišča; mnogi varčevalci so uvideli ugodnost teh nakupov in v nekaj mesecih so bila prodana skoraj vsa posestva v mestu.

Sedaj se v tem oziru nudijo varčevalcem pokrajine nove možnosti za nakup nepremičnin, o čemer priča zanimiva knjižica, ki jo je izdala družba »Emona« in ki je interesentom brezplačno na razpolago.

V tej knjižici so jasno popisana posestva, velika in mala, ki se nahajajo v pokrajini, kakor tudi veliko število mestnih hiš v Kočevju. Vsa ta posestva in hiše so so naprodaj. Seveda je v knjižici opisanih samo nekaj primerov, ker se niso mogla upoštevati vsa posestva, namenjena za prodajo; vendar so pa razvidne široke možnosti, ki se s tem nudijo varčevalcem, tako da je praktično vsakomur, ki razpolaga vsaj z malo gotovine, omogočena ugodna investicija z nakupom nepremičnine.

Za kupce teh nepremičnin so določene posebne ugodnosti, zaradi česar je gotovo, da bo ta pobuda vzbudila zanimanje varčevalcev.

Radio Ljubljana

PETEK, 4. JUNIJA 1943-XXI

12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Lahka glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12: Orkester vodi dirigent Petralia. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.10: Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec; orkestralna glasba. 14.40: Komorna glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 17.15: Prenos iz Umetnostnega gledališča. 19.00: »Govorimo italijansko«; poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa; poročila v slovenščini. 20.20: Radio za družino. 21.05: Orkester »Armonia« vodi dirigent Segurini. 21.35: Koncert pianista Antona Trosta. 22.10: Koncert Adamičevega orkestra. 22.45: Poročila v italijanščini.

SOBOTA, 5. JUNIJA 1943-XXI

7.30: Pesmi in napevi. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 12.20: plošče 11.15: »Pol ure za vojaka«. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Napevi in romance. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12: Simfonična glasba. 13.13: Orkester vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.10: Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec, sodelujeta sopranistka Draga Sok in tenorist Janez Lipušček; operetna glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 15.15: Pokrajinski vestnik. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 17.10: Nove plošče Cetra. 18.00: Gospodinjsko predavanje v slovenščini. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 20.20: Pripombe k dogodkom. 20.40: Lirična prireditev družbe EIAR: Verdi: Otello. — V odmorih: predavanje v slovenščini, zanimivosti v slovenščini, poročila v italijanščini.

Dodatne živilske nakaznice za delavce

Dodatne živilske nakaznice za težke delavce za mesec junij bo mestni preskrbovalni urad začel deliti po številkah potrdil tako, da pridejo na vrsto v ponedeljek 7. junija številke 1 do 100, v torek 8. junija številke 101 do 200, v sredo 9. junija številke 201 do 300, v četrtek 10. junija številke 301 do 400, v petek 11. junija št. 401 do 500, v soboto 12. junija številke 501 do 600, v ponedeljek 14. junija številke 601 do 700, v torek 15. junija številke 701 do 800, v sredo 16. junija številke 801 do 900, v četrtek 17. junija številke 901 do 1000, v petek 18. junija številke 1001 do 1100 in v soboto 19. junija številke potrdil 1101 do 1200.

Opozarjamo, da bodo upravičenci dobili dodatne živilske nakaznice samo s potrdilom in to samo do 25. vsakega meseca, ko morajo biti nakaznice prevzete. Podjetja morajo še isti mesec vrniti potrjene sezname št. III. Pripominjamo tudi, da morajo delodajalci predložiti prijave vsak mesec **v mestu Ljubljani v času od 20. do 25., po pokrajini pa od 15. do 20.** v mesecu za naslednji mesec. V ta namen posluje urad vsak dan od 8. do 12. in od 15. do 18. ure v palači Batta, I. nadstropje, soba št. 3.

POJASNILO

Mati: »Jurček, zakaj si pa prinesel toliko praznih polževih hišic?«

Sinko: »Kaj hočeš, mamica, ko pa polžev ni bilo doma.

MALI OGLASI

POSTREŽNICO za nekaj ur dnevno sprejmem pri Sv. Krištofu. Naslov v oglasnem oddelku »Slov. Naroda«. 315

DOPISNIKA ALI DOPISNICO za italijansko in nemško korespondenco, kateri je vešč tudi knigovodstva, se išče. Ponudbe na oglasni oddeleke »Slov. Naroda« pod »Stalno«.

1 TONSKI AVTO z dobrimi gumami proda Avtobus Rojina, Vodnikova 89. 316

RAZPRODAJA KOLES! Več damskih in moških koles najboljših znamk — zelo ugodno naprodaj. — Gasogeno - Merkur, Puharjeva 6. 317

PLAČAMO ZELO DOBRO za stare bicikle, bicikelj-gume, motorna kolesa ter gume za motorna kolesa. — Gasogeno - Merkur, Puharjeva 6. 318

TRICIKLJE, različne velikosti, dobavlja še po starih cenah. — Gasogeno - Merkur, Puharjeva 6. 319

PRAŠIČKI ZA REJO naprodaj — v Mestni klavnici ljubljanski. 321

Ljubljanski majniški dogodki l. 1809

Kako so Francozi zasedli Ljubljano — brez boja

Ljubljana, 2. junija.

V prejšnjih člankih smo opisali, kako se je začela odločati usoda Ljubljane med francoskimi vojnami l. 1809; Francozi so bili že pred Ljubljano; obramba mesta je bila prepuščena slabi, nepripravljeni in ravnodušni, če ne celo malodušni posadki pod poveljstvom starca, ki mu je bilo pri srcu najbolj njegovo, na Gradu shranjeno premoženje; Francozi vsega tega niso vedeli in so mislili, da mesta ni mogoče zavzeti brez močnega topništva in dolgega obleganja, zato je pa njihov poveljnik hotel najprej »potipati«, kakšna je ljubljanska obramba in je v ta namen poslal svojega odposlanca k Avstrijcem — s predlogom, naj se predajo. Poveljnik ljubljanske obrambe Moitelle je vprav hlastno pograbil priliko, da se je začel pogajati s Francozi in predlagal je, naj bi sklenili premirje, dokler bi avstrijski vojni svet ljubljanske posadke ne pretresel francoskega predloga; med tem ko Avstrijci v pričakovanju francoskega odogvora niso več streljal z Gradu in Golovca, so se Francozi začeli vtihotapljati v neposredno bližino mesta in na levem bregu Ljubljanice so se pri Krakovem začeli sestavljati v čete in bataljone...

Oblegana Ljubljana

Izvrstna lega Gradu ni prišla do veljave; ko bi se naj ljubljanska posadka lotila najpomembnejše naloge, da bi držala Francoze v šahu v primerni razdalji od mesta, so grajski in golovški topovi molčali in Huardovi (francoski) brigadi se je posrečilo prikrasti se v mesto brez najmanjših ovir, brez vsakih žrtev — v bližino nekaj korakov od avstrijskih prednjih straž. Medtem je druga brigada zasedla Šišenski vrh, divizija Pully pa Št. Vid. Tako so Francozi obvladali tudi Celovško cesto. Tedaj je pa bila tudi že prosta Boussierjeva divizija po avstrijski predaji pri Razdrtem in 21. maja je že prodrla do Ljubelja. — Ljubljana je bila zdaj oblegana, še preden so se Avstrijci tega dobro zavedli. Po nerodnosti avstrijskega poveljnika se je položaj ljubljanske obrambe še znatno poslabšal, da bi bil poslej boj mnogo težavnejši, če bi do njega sploh prišlo. Francozi, ki so prodrli do levega brega Ljubljanice, so bili že v mrtvem pasu, kamor ni bilo mogoče streljati s topovi z Gradu.

Francozi pristali na premirje

Ko se je Moitelle vrnil na Grad po sestanku s francoskim odposlancem, je bil sklican posvet štabnih častnikov. Poročal je Jakardofsky o pogajanjih s francoskim odposlancem. Ko so še »sejali«, je prispel francoski odposlanec z odgovorom Lamarquea; prinesel je sporočilo, da Francozi pristanejo na predlog za premirje, toda premirje naj bi trajalo le naslednjega dne, 22. maja do 4. zjutraj. Pogoj je pa bil Moitellova obveza, da Avstrijci ne bodo streljali na mesto ter da odprejo Francozom tudi prosto pot po Tržaški, Dolenjski in Celovški cesti. Jakardofski je odločno ugovarjal te zahteval, naj bi odklonili predlog, toda podpiral ga je le poveljnik slunjskega bataljona, med tem ko so drugi častniki klonili zaradi malodušja moštva. Značilno je bilo, da se major Lefèbre ni niti udeleževal razprave, a poveljnik topništva ni bil pritegnjen v vojni svet. Še bolj značilno je bilo, da je bil najpomembnejši član sveta, trdnjavski poveljnik, povsem nem. Končno je prišlo do sporazuma, da bodo odgovorili francoskemu poveljniku: Na mesto ne bomo streljali dokler ne bodo avstrijske čete od tam napadene, a prehodov cest, nikakor ne bodo odprli. Zvečer ob 18. so začeli zopet streljati z Gradu

Usodni 22. maj

Usodni 22. maj se je začel s kanonado med Francozi in Avstrijci. Francoska divizija Lamarquea se je razmestila na Šišenskem vrhu in sosednih hrbtih. Pri pogajanjih ni bila določena demarkacijska črta med kratkim premirjem tako da so si stali Francozi in Avstrijci nasproti, ločeni samo z Ljubljanico — vso noč med 21. in 22. majem. Položaj je ostal nespremenjen tudi po končanem premirju, a pešci niso streljali drug na drugega. Popoldne 22. maja je prispel francoski odposlanec z zahtevo, naj Avstrijci izpraznijo mesto, to se pravi desni breg Ljubljanice ob vznožju Gradu. To zahtevo je na Gradu zbrani obrambni svet odklonil. Jakardofsky ni bil več na Gradu; odšel je na Golovec, da prevzame nadzorstvo nad trdnjavskimi napravami Od tem je tudi istega dne ob 17. opazoval nastopanje Broussierjeve divizije. Moitelle je med tem prejel vest, da je Razdrto padlo in da je vsa Macdonaldova armada, okrog 18.000 mož, prispela pred Ljubljano Lahko si mislimo, da to ni podžgalo njegovega poguma. Prihajale so pa tudi druge Jobove vesti, n. pr. da nameravajo Francozi ponoči (23. maja) napasti Grad in da so zaradi tega že začeli deliti med moštvo vino in žganje. Moitelle in Lefèbre sta bila silno potrta zaradi teh vesti, a ne zaradi usode Ljubljane, temveč, ker sta spravila vse svoje premoženje na Grad in sta se bala zanj. Moitelle je hotel rešiti predvsem svojo kožo in naročil je Lefèbreu, naj napiše ponudbo za predajo, s posebno pripombo, da se francoski odposlanec lahko udeleži končne sestave pogojev predaje na Gradu...

Dramatična seja vojnega sveta

Jakardofsky se je ob 19. vrnil z Golovca in ko je vstopil v sobo, je presenetil Lefèbrea pri pisanju ponudbe za predajo. Moitelle je zagovarjal svoje ravnanje, češ da bi se on sicer lahko upiral prednjim Macdonaldovim oddelkom, ne pa vsej njegovi armadi, zlasti, ker ne more pričakovati pomoči od glavnega avstrijskega poveljnka Gyulaya. Jakardofsky je odločno ugovarjal in se ni mogel tako lahko sprijazniti s predajo kakor Moitelle. Dejal je, da se lahko uprejo ter da bodo okopi uspešno vzdržali napad. To izjavo je dal na poveljnikovo zahtevo tudi pismeno. Vendar je Jakardofsky sprevidel, da ne more prepričati Moitellea in da bi preprečil izdajstvo, je z vso naglico sklical vojni svet ter po njem prisilil poveljnika k dolžnosti. Toda Moitelle je izrabil ta čas, da je odposlal ponudbo za predajo in ukazal je na vseh okopih, naj prenehajo streljati. Macdonald je zelo cenil ljubljansko trdnjavo ter mislil, da bo naletel na hud odpor. Ni še imel nobenega pravega načrta, kako bi se naj polastil Gradu, ki se je zdel od vseh strani nepristopen ter neprijemljiv. Pristop do Golovca je pa bil tudi težek čez Barje. Obkolitev v večjem krogu tudi ni bila mogoča, ker je Macdonaldu primanjkovalo plovnih sredstev, da bi vojska lahko prešla Savo, kajti most pri Črnučah je bil podrt. Med tem ko si je Macdonald belil glavo, kako bi se polastil ljubljanske trdnjave, je prejel od podkralja Evgena povelje, naj v pospešenem pohodu pošlje v Celovec eno pehotno divizijo in dva polka dragoncev, tako da bi mu ostala pred Ljubljano le ena divizija, polk dragoncev in šesti huzarski polk. Macdonald je določil prav tedaj prispelo Broussierjevo divizijo za »opazovanje« Ljubljane, Lamarqueovo divizijo je pa namenil v Celovec. Da bi bil odhod vojaštva neoviran ter neopažen, je Macdonald ukrenil vse potrebno ter skušal zavesti sovražnika, da se pripravlja na napad. Tudi ta zvijača se mu je gladko posrečila. Broussierjeva divizija je kmalu našla pot čez Barje in zvečer okrog 20. je prvi oddelek že prodrl do Dolenjske ceste, druga kolona je pa prodirala čelno proti Golovcu tudi povsem neovirano, ker je Moitelle, kakor rečeno, prepovedal streljanje. Macdonald je medtem tudi poslal polk dragoncev z dvema topovoma zasesti Črnuče in tam naprej za hrbet Avstrijcem oddelek, da bi bilo obleganje čim popolnejše. Lamarqueova divizija je bila ob 21. povsem pripravljena na odhod, a preden je odrinila, je prispela ponudba za predajo. Med tem se je sestal vojni svet na Grad in začela se je dramatična seja, ki je bila na nji zapečatena usoda Ljubljane. Svetu je predsedoval Jakardofsky — namestoval je trdnjavskega poveljnika. Vneto je opominjal štabne častnike na njihovo dolžnost — braniti trdnjavo z vso odločnostjo. Ko se je razvila razprava, je na največje presenečenje zbranih častnikov vstopil francoski general Lamarque v spremstvu avstrijskega stotnika Moraka, ki je nesel Francozom ponudbo za predajo. Lamarque je kratko pozdravil ter zasedel sedež nasproti Lefèbreu, kakor da se to razume samo po sebi ter da je bil povabljen na sejo kot enakovreden član avstrijskega vojnega sveta...

(Nadaljevanje.)

Napoli: Veliki invalid Carlo Decroix pripenja na napolski prapor znak »Velikega invalida«

20.000 židov mora iz Sofije

Notranje ministrstvo bo strogo nadziralo preseljevanje židov iz prestolice v manjše kraje

Bolgarski notranji minister je izdal naredbo, po kateri morajo v treh dneh vsi židje zapustiti Sofijo. Napotiti se morajo v manjše podeželske kraje. Tisti židje, ki bi jih čez tri dni še zasačili v Sofiji, bodo takoj izgnani iz Bolgarije. K prepovedi bivanja židov v Sofiji je notranji minister Gabrovski izjavil domačim in inozemskim novinarjem, da je bil ta ukrep potreben v interesu bolgarskega naroda. Za opetovani poziv vlade, naj prostovoljno zapuste prestolnico, se židje sploh niso zmenili. Nasprotno, zelo pogosti so bili primeri, da so židje kot glavni činitelji črne borze ovirali prizadevanje vlade v pogledu znižanja cen in zboljšanja razmer na živilskem trgu. Židje so bili in ostanejo najnevarnejši element nemirov, širjenja raznih vesti in politične negotovosti. Prepoved bivanja v Sofiji je zadela okrog 20.000 židov.

Že lani v avgustu je izdal notranji minister na temelju širokega pooblastila sobranja glede ureditve židovskega vprašanja naredbo o izselitvi židov iz Sofije. Do 1. septembra 1942 so morali zapustiti prestolnico vsi nezaposleni židje. Židovske družine z dvema članoma so smele imeti samo eno sobo, družine s 3 do 4 člani dve, s petimi do šestimi člani tri, družine z nad šest članov pa največ štiri sobe. Naredba je tudi točno določala osebne in premoženjske razmere židov v pogledu njihove izolacije od ostalega prebivalstva, izločitve iz političnega, gospodarskega in kulturnega življenja in končne izselitve iz Bolgarije. Zelo važna je bila okolnost, da se je postavila bolgarska zakonodaja pri opredelitvi pojma »žid« na lastno podlago. Za žide je smatrala vse osebe ne glede na državljanstvo in veroizpoved, ki so njihovi starši ali dedje izpovedovali židovstvo.

V praksi pa se je pokazalo, da ima ta naredba več pomanjkljivosti in te so židom omogočile nadaljevati v državi razdiralno delo pod raznimi pretvezami in zvijačami. Mnoga teroristična dejanja so bila zasnovana po židih. Židje so skrbeli tudi za vohunsko službo. Tudi med liberalistično usmerjeno bolgarsko inteligenco so imeli židje velik vpliv. Nedavno je bil znova storjen poskus omajati temelje države ter izpremeniti obstoječi družabni red. To je prisililo politično vodstvo države, da se je začelo znova zanimati za židovsko vprašanje, ki je bilo potisnjeno zadnje čase v ozadje po drugih problemih bolgarske zunanje in notranje politike. Policijske preiskave in racije so spravile na dan gradivo, ki je močno obtežilo žide v prestolnici in po drugih krajih.

Ker na izselitev židov iz Bolgarije trenutno zaradi vojne praktično ni mogoče misliti, se je notranje ministrstvo zaenkrat odločilo za njihov izgon iz prestolnice. Pri tem je igralo važno vlogo tudi vprašanje lažjega nadzorstva nad židi. Komisarijat za židovsko vprašanje pri notranjem ministrstvu je namreč točno določil, v katere kraje se morajo židje iz Sofije izseliti. Tako bo nadzorstvo nad njimi znatno olajšano. Nov ukrep pomeni važen korak na poti h končni ureditvi židovskega vprašanja v Bolgariji.

Zboljšanje položaja državnih uradnikov

Grški ministrski svet je sprejel na zadnji seji več predlogov glede zboljšanja položaja državnih uradnikov. Državnim uradnikom bodo zvišane plače, obenem bodo pa dobivali posebne draginjske doklade. Vsak uradnik dobi poleg tega brezplačno eno poletno obleko, dve srajci, par nogavic in par čevljev. Uraniške plače bodo v bodoče oproščene vseh davščin.

Preseljevanje šele po vojni

K uradnemu razglasu, da bolgarska in rumunska vlada nimata več interesa na nadaljevanju prostovoljne izmenjave prebivalstva, pripominjajo na merodajnem mestu, da ne gre za dokončno opustitev nameravane preselitve, temveč samo za odgoditev do konca vojne. Na podlagi pogodbe, sklenjene v Crajovi, je dobila južno Dobrudžo Bolgarija in prebivalstvo te pokrajine naj bi se izmenjalo, in sicer prostovoljno. Isto naj bi se zgodilo tudi v drugih pokrajinah. Za preselitev v Bolgarijo bi prišli v poštev zlasti v rumunskem Banatu in Besarabiji živeči Bolgari. Za dokončno ureditev tega vprašanja sta imenovali vladi obeh držav po predlogu dunajskega razsodišča mešano komisijo. Ko so pa jeli proučevati okolnosti, pod katerimi naj bi se prebivalstvo prostovoljno preselilo, so naleteli na težkoče v zvezi z vojno. Izkušnje so pokazale, da je večje preseljevanje mogoče samo, če so na razpolago zadostna prevozna sredstva in zdravstvene naprave, poskrbljeno pa mora biti tudi za bivališča in prehrano. Vse to pa zahteva aparat, ki ga v vojnem času ni tako lahko ustvariti.

Finsko-madžarska razstava

Madžarski prosvetni minister Szinyei je oni dan otvoril razstavo finsko madžarskega prijateljstva v Budimpešti. V otvoritvenem govoru je izjavil, da je namen razstave s stvarnimi argumenti dokazati, da živi v duši madžarskega naroda zavest sorodstva s finskim narodom. Razstava najprej kaže v velikem rodovnem deblu skupne vezi madžarskega in finskega naroda. Glavna veja so Madžari, druga Finci, potem pa slede Mordvini, Karelci, Ostijaki, Voguli, Samojedi, Votjaki, Sirjani, Japonci in drugi. Na razstavi je prikazana tudi zveza med narodnimi pesmimi in narodno umetnostjo ter najznačilnejši primeri finskega slikarstva in kiparstva, last budimpeštanskega muzeja upodabljajoče umetnosti.

Odkod ime Amazonka?

Velika južnoameriška reka Amazonka se mora zahvaliti za svoje ime možu, ki jo je odkril. To je bil pomorščak Orellana, ki se je vozil z jadrnico po reki Parana v južni Ameriki, kjer je slišal od domačinov, da je na severu te pokrajine še mogočnejša reka, ki jo imenujejo Indijanci Amasona. Kapitan Orellana je mislil, da je odkril pravljično deželo bojevitih žensk in reko, ki jo je po dolgem iskanju končno odkril, je nazval Rio de Amazonas. Šele pozneje se je izkazalo, da ima izraz Amasona v jeziku južnoameriških Indijancev čisto drugačen pomen, in sicer: reka, ki uničuje čolne.

OLIKA

— Če stopi v sobo moški, zahteva olika, da vstanete, otroci — pravi učitelj svojim učencem, ki so bili obsedeli, ko je stopil v razred nadzornik.

— Meni je to znano, gospod učitelj — se oglasi Mihec. — Moja mama vedno pravi starejši sestri: če ne bo nobenega moškega, boš obsedela.

Križanka št. 80

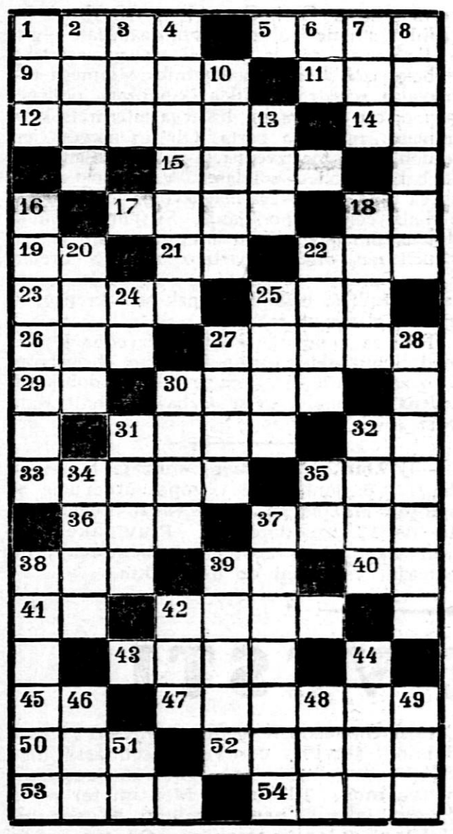

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. vodi v past in pogubo; 5. nemško pristanišče na Baltiku; 9. vrsta jedi; 11. mednarodni jezik; 12. povrtnina; 14. veznik; 15. zunanji deli kotov v prostoru; 17. ponovno; 18. predlog; 19. začetek abecede; 21. okrajšan veznik; 22. reka v Anglji; 28. od neke točke povsod oddaljena sklenjena črta; 25. humor, šala; 26. organ enega izmed čutov; 27. pogumen, kakor se spodbi moškemu; 29. osebni zaimek; 30. prevladujoči okus (množina); 31. društveni sestanek; 32. nikalnica; 33. mesto na Sp. Štajerskem; 35. zver; 36. okrajšano žensko ime; 37. naslov višjih turških uradnikov (množina) 38. bolezen, del strehe; 39. kazalni zaimek (množina); 40. del kolesa; 41. osebni zaimek; 42. pritok Mosele v renski pokrajini; 43. povrtnina (množina); 45 reka v Sibiriji; 47. iz drobnih pestrobarvnih kamnov sestavljena slika; 50. četa, vojska; 52. žensko ime; 53. veliko rusko mesto ob Oki; 54. pripravljeno, z veseljem.

Navpično: 1. prometno sredstvo; 2. svetopisemska oseba; 3. glavni bog Babiloncev, Feničanov in Kaldejcev; 4. vrhovno sodišče v starih Atenah; 6. rimska številka 2; 7. okrajšano moško ime; 8. evropsko glavno mesto; 10. nadzemsko bitje; 13. pevski glas; 16. mesto v Medjimurju; 18. gora na Koroškem; 20. okras moškega obraza; 22. bolj spodaj; 24. dva enaka samoglasnika; 25. tekočina; 27. svojilni zaimek (množina); 28. mesto v severni Italiji; 30. črta ločnica; 31. ki ima en čut pokvarjen; 32 veznik; 34. gorečnost, požrtvovalnost; 35. samo; 37. Justinijanov vojskovodja; 38. kraj, kjer so Turki odločilno porazili Srbe; 39. igra s kartami; 42. velika riba; 44. raziskovalec Južnega tečaja (fon.); 46. drevo; 48. oče; 49. kakor (srbhrv.); 51. oblika pomožnega glagola.

*

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 79.

Vodoravno: 1. Golovec, 6. Teheran, 11. vt, 13. Ida, 14. višava, 16. Kairo, 18. Ba, 19. ss, 21. Nica, 22. op., 24. dlan, 25. Spak, 26. re, 27. Abel, 28. ona, 29. top, 30. Don, 31. Niš, 32 dna, 33. mir, 34. bok, 35. bar, 36. ura, 38. baker, 40. nomad, 42. up, 43. oj, 44. nevaren, 45. časniki.

Navpično: gibek, 2. oda, 3. la, 4. ev., 5. cin, 6. Tacen, 7. Eva, 8. ha, 9. ak', 10. nad, 11. vrana, 12. tona, 15. širok, 17. Ilona, 19. sporen, 20. Sap, 22. obirač, 23. peš, 25. stik, 27. Anam, 30. dota, 32. dren, 33. maj, 35. bon, 37. epi, 38. bo, 39. re, 40. ne, 41. da, 42. uk.

GEORGES OHNET: 96

PRODAJALEC STRUPOV

ROMAN

Kaj še! Vzrok je bil mnogo globlji. Saj je vendar bila najina dolžnost zvedeti, kakšne naklepe ima s seboj... in zdaj to že veva. Seveda, to je bil težak in mučen korak, za Genevievo in zame. Toda žal nama ni, da sva ga storila. Zdaj vsaj vidiva pred seboj ves položaj že mnogo jasneje. Lahko rečem, da je bila gospodična Dharielova zelo iskrena.

Kristijan je prisilil svoj glas, da se ni tresel, svoj obraz je pa prisilil k nasmehu.

— Ali bi smel morda vedeti, kaj je vama povedala?

— Seveda. Prav nič ni tajila, da te iz dna duše sovraži in da se ti hoče osvetiti za tisto moralno žaušnico, ki si ji jo baje prisolil, ko si jo brezobzirno zapustil pred vso javnostjo in nič tudi ni prikrivala, da se ne bo ustavila pred ničemer, samo da doseže svojo osveto. To je njen trden sklep. In če misliš, da je ta naklep prijateljski in miroljuben, s tem samo dokazuješ, da je tvoja duševna topost še mnogo večja, kakor bi mogli od tebe pričakovati.

Genevieva je posegla vmes in jela miriti Verniera, ki se je že zopet razburjal.

— Oče moj, rotim vas, govorite mirno, če hočete, da bo naju vsaj poslušal.

— Vse to je prazna prevara — je odgovoril Kristijan in skomignil z rameni. — Ne verjamem niti besedice.

Žena ga je sočutno pogledala.

— Ubogi Kristijan! Ubogi bolni otrok! Ne dolžim vašega srca... vaš razum je zatemnjen in najina dolžnost je razjasniti ga. In samo da bi dosegla ta cilj, sem sama prevzela tako težko nalogo in sklenila spregovoriti s to strašno žensko, kajti meni, Kristijan, samo meni se je pokazala v svoji pravi podobi. Videla sem njeno dušo razgaljeno, brez okraskov in priprav... to je dražestna ženska, oh, v tem se strinjam z vami, je pa tudi nevarna. Govorila je z menoj z nesramnim pogumom. Groza me je obhajala spričo njene duševne propalosti. Sovraži vas, Kristijan in nikoli vam ne bo odpustila. Verjemite mi, saj nikoli ne lažem in ne lagala bi niti za ceno, da bi vas s tem rešila iz njene oblasti. Če se pa boste dali premamiti, če ji boste poslušni, vas potegne v pogubo. To, edino to je njen pravi cilj. Ni mi tega prikrivala, nasprotno, celo bahala se je. Iztrga vas iz rodbinskega kroga, uniči, poniža vas, potem se bo pa brezobzirno rogala vaši zaupljivosti, vrže vas na cesto kakor izžeto limono. To je tista gola resnica, po katero sva prišla z vašim očetom k nji in zaradi katere sva se ponižala pred njo. Da, plačala sva jo s svojim ponižanjem... saj sem jo malone na kolenih prosila. Rogala se je temu mojemu ponižanju, toda popustila ni niti za las. Ne bo se uklonila, ona ne pozna sprave, temveč samo svoj ponos, pokori se samo svoji mržnji. In oboje, ponos in mržnja, jo podžigata, da bi vas uničila. Zdaj veste vse. Ne smete dvomiti o resničnosti mojih besed niti o resničnosti besed svojega očeta. Glejte, Kritijan... samo žarek zdrave pameti, samo trenutek prevdarnosti. Poglejte, kdo so tisti, ki vam svetujejo dobro in kdo je ženska, pred katero morate zbežati. Kristijan... ah, kakšna ženska je to, da ji hočete vse žrtvovati?

Obupano je zamahnil z roko.

— Oh, zapustite me... ne ukvarjajte se z menoj, prepustite me moji razuzdanosti in blaznosti.

Vzravnala se je in kazalo je, da raste pred njim. Znova je z vsem, z vso svojo osebnostjo prednjačila temu stokajočemu slabiču.

— Ne! Tega pa nikoli! S tem, da sem se poročila z vami, sem prevzela odgovornost za vaše moralno ozdravljenje. Svojo dolžnost bom izpolnila do konca. Ali se še spominjate, kaj se je zgodilo med nama na predvečer najine poroke, ko sem hotela iz ogorčenja nad tem, da niste bili izpolnili svoje obljube, preklicati svojo besedo in vam vrniti vašo svobodo? Takrat ste to obžalovali in sram je vas bilo, imela sem usmiljenje z vami zaradi vaše slabosti, pa tudi zato, ker sem vas ljubila. Tistega večera ste prevzeli prav posebne dolžnosti do mene in v imenu teh dolžnosti vas zdaj prosim, da bi me ubogali. Vaš sedanji položaj je v vsem podoben položaju, ki sem vam ga pravkar kratko opisala. Gre za vašo ljubico danes kakor je šlo takrat. Vaša čustva se niso izpremenila in nevarnost, preteča vam zdaj, je malone ista. Toda moje pravice so zdaj mnogo večje, ker nisem več samo vaša nevesta, temveč vaša zakonska žena. In samo eno dejstvo je, kako bi se mogli rešiti iz mrež te ženske, ki vas tako sovraži. To je pobeg. Odpotujva odtod, daleč, daleč od nje. In prepričana sem, da bi vam bilo s tem zajamčeno ozdravljenje.

Ves razdvojen je zastokal.

— Tudi če bi me rešili iz njenih mrež, bi me ne iztrgali iz krempljev razuzdanosti, ki mi jo je vsilila... Oh, vi dobro veste... pil bi, da bi pozabil...

— Ne, izlečimo vas telesno in moralno obenem... Za to potrebno sredstvo že poznam. Dal nam ga bo doktor Augagne... Zadostovalo bo, da se podredite moji volji... Vaš oče je že vse pripravil... Na širnem morju najdete mir, ki ga tako nujno potrebujete... Jamčim vam, da se čez leto dni zopet vrnem z vami, da boste izlečeni in osveženi tako, da boste gospodar svoje volje in srečni.

Njeno zaupanje in pogum sta imela velik vpliv na nesrečnega mladega moža. Znova je podvrgla njegovo omahljivo voljo svoji odločnosti.

— Dobro torej, — je dejal in se vzravnal, — če je vse, kar ste mi zdaj povedali, čista resnica, če je ta nesrečnica sklenila uničiti me s svojo igro, vam svečano obljubljam, da se ne bom več upiral vaši želji, temveč da odpotujem z vami. Sklicujem se pa na svojo pravico prepričati se sam, ali se res igra z menoj. In to bo zelo lahko.

Urejuje Josip Zupančič. — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani